

KLINGEN

3 AARG.

NR.

10.11.12.

INDHOLD

Omslagslitografier af *Svend Johansen*.
En elementær Række- og Retningslære, anvendt paa den foreliggende Kunst. Af *Poul Henningsen*.
Litografi af *Axel Salto*.
Litografi af *Axel Salto*.
Ovid hos Skytherne. Fot. efter *Eugène Delacroix*.
Ovids Selvbibliografi. Oversat af *Walt Rosenberg*.
Fot. efter *Matisse*.
Litografi af *Jais Nielsen*.
Fot. efter *Svend Rathsack*.
Akademiet.
Farvelitografi af *Vilhelm Lundstrøm*.
Litografi af *Karl Larsen*.
Litografi af *Karl Larsen*.
Nyhavns-Odyssé. Digt af *Tom Kristensen*.
Farvelitografi af *Svend Johansen*.

Litografi af *Vilhelm Lundstrøm*.
Litografi af *Vilhelm Lundstrøm*.
Fot. efter *Kamma Salto*.
Optegnelser fra en Rejse i Italien. Af *Axel Salto*.
Fot. efter græsk Skulptur.
Farvelitografi af *Axel Salto*.
Litografi af *Axel Salto*.
Litografi af *Axel Salto*.
Fot. efter *Henri Rousseau*.
Danske Troubadurer. Digt af *Emil Bønnelycke*.
Farvelitografi af *Svend Johansen*.
Klingens grafiske Forening. Vignet.
Fot. efter *Pablo Picasso*.
Indholdsfortegnelse.
Noter og Gabestok.

KLINGENS PUBLIKATIONER

Klingen, 1ste Aargang. I komp. Bind, tegnet af Poul Uttenreitter. Pris 25 Kr. Faas paa Klingens Ekspedition, Arkitekt Poul Henningsen, Udbygade 1, Kbhvn. N. Tlf. Nora 3232.

Klingen, 2den Aargang. I komp. Bind, tegnet af Axel Salto. Pris 50 Kr. Faas paa Klingens Ekspedition. Af 1ste og 2den Aarg. af Klingen er kun meget faa Ekspl. tilbage.

Klingen, 3die Aargang. I komp. Bind, tegnet af Poul Uttenreitter. Indbindingen hos Harriet Rosenberg. Pris 35 Kr. Faas paa Klingens Ekspedition.

Jens Adolf Jerichaus Raderinger. Mappe med 10 Originalraderinger 1918. Pris 100 Kr. Faas ved Henvendelse paa Klingens Redaktion, Edv. Glæselsvej 1, Kbhvn. F. Tlf. Godthaab 1870.

• **Alf Larsen: Digte.** 5 Originalraderinger af Axel Salto. Trykt paa hollandsk Papir hos H. H. Thiele. Raderingerne trykt i Kleinsorgs Etabl. Indbindingen hos Petersen og Petersen. Trykt i 60 num. og sign. Ekspl. à 200 Kr. Raderepladerne ødelagt. Faas paa Klingens Ekspedition og Redaktion.

8 Originallitografier af Vilhelm Lundstrøm. Mappe med 8 Originallitografier. Hvert Blad signeret af Kunstneren. Pris 100 Kr. Faas paa Klingens Redaktion og paa Ekspeditionen.

Endvidere er udkommen:

Mappe med 6 Dyretræsrit af Axel Salto. 1916. Haandtrykt og signeret i 30 Ekspl. Pris 50 Kr. Udsolgt.

Elskovskunsten af Ovid. Oversat af Walt Rosenberg, med Litografier og Vignetter af Axel Salto. Litografierne udført hos Cato. Trykt i 350 num. og sign. Eks. 1917. Udsolgt.

Forvandlingerne af Ovid. Oversat af Walt Rosenberg, med Litografier og Vignetter af Axel Salto. Trykt i 350 num. og sign. Ekspl. i H. H. Thieles Trykkeri. Litografierne udført hos Cato. 1918. Pris 45 Kr. Faas paa Klingens Redaktion og Ekspedition.

Hans Adolf Brorsons Psalmer. I Udvalg ved Otto Gelsted og Poul Uttenreitter. Litografier og Vignetter af Axel Salto. Hylstret tegnet af Poul Uttenreiter. Trykt i 350 Ekspl. i H. H. Thieles Trykkeri. Litografierne udført hos Cato. Pris 25 Kr. Faas paa Klingens Ekspedition.

Expressionisme. Af Otto Gelsted. Pris 8 Kr. Luxusgave i 25 Ekspl. paa Van Gelder Papir med Originalradering af Jens Adolf Jerichau, Farvelitografi af Axel Salto og Bind af Sigurd Swane. Pris 100 Kr. Nyt Nordisk Forlag, Nørregade 7, København.

Paa Klingens Udstilling til Januar i den frie Udstilling vil fremkomme:

Hedenske Billeder. Mappe med 6 Originalraderinger af Axel Salto. Trykt i 30 num. og sign. Ekspl. Pris 100 Kr.

TRYKFEJLSLISTE til Artiklen om Plads og Form, Hefte 9, andet Afsnit: 1. Spalte Linje 12 fr. n. Opfattelse, læs **Opfattelse**. 2. Spalte Linje 27 fr. n. e angiver 4 Fag, læs **c** angiver 4 Fag. 3. Spalte Linje 31 og 32 fr. n. i Nævner og dentiske, læs **Nævner** og **identiske**. 4. Spalte Linje 15 fr. n. Fig. 9, læs Fig. 6. 7. Spalte Linje 26 hvorved faas $\frac{16}{q+16+1}$, læs hvorved faas $\sqrt{10} = \frac{16}{q+16+1}$. Endelig er paa Tavle II i øverste højre Hjørne ved Gruppen A₁ Figurerne B₂ og C₂ fejlagtigt forbundet med en hvid Punktering.

Klingen udkommer med et Hefte hver Maaned og koster 30 Kr. om Aaret. Enkelte Hefter 5 Kr. Udgiver: Axel Salto. Redaktion: Emil Bønnelycke, S. Danneskjold-Samsøe, Otto Gelsted, Poul Henningsen, Axel Salto og Poul Uttenreitter. Expedition: Poul Henningsen, Udbygade 1. Tlf. Nora 3232, hvortil alle Henvendelser angaaende For-sendelser af Bladet, Abonnement o. s. v. bedes rettet. Trykning og Litografi udføres i Cato's lit. Etabl. Raderingerne hos Max Kleinsorg.

Kjøbenhavn d. 9. Nov. 1920.

EN ELEMENTÆR RÆKKE OG RETNINGSLÆRE - ANVENDT PAA DEN FORELIGGENDE KUNST -

NAAR jeg har valgt at offentliggøre det efterfølgende Stof i den foreløbige og lidet videnskabelige Form, hvortil det nu ved Trykningen af Klingens sidste Hefte er bragt, saa er det af *rent aktuelle Grunde*. Jeg indser klart, at en videre Behandling, navnlig af det matematiske Stof, maatte kunne føre til en helt omlagt Disposition og derigennem til vigtige Resultater, men det, der i Øjeblikket er afgørende for mig, er at bringe den aktuelle Kamp, som dette Blad har ført, til en Afslutning.

Man har sagt mig, at denne Polemik mod »de gamle« (af Synspunkt) om Æstetik er gold, men min Hensigt har ikke været at omvende de gamle, thi jeg ved, at Mennesker ikke sætter deres aandelige og timelige Vel paa Spil, *nej min Hensigt er simpelthen den at fratage dem enhver Indflydelse paa Ungdommen*. Men man skriver ogsaa, at det slet ikke gælder om at opdrage Ungdommen til at søge en ny æstetisk Basis, *men at Opgaven først og fremmest er at standse og uskadeliggøre den omsiggribende æstetiske Infektion*, som spredes af Akademiet, de tekniske Skoler, Bedre Byggeskik o. s. v. og istedet uddanne »en Række Mennesker, der fri for æstetiske Nykker kan tegne smaa velindrettede Beboelseshuse, forsvarlige hvad det sociale, det økonomiske, det tekniske og den tektoniske Orden angaar, og som kan organisere og lede et Byggeforetagende«. Og disse Ord kan jeg saa fuldt ud underskrive, som det ogsaa vil være min Hensigt at overbevise dem, der beskæftiger sig med Byggeri om, at i Udformningen af det æstetiske maa vi vente paa *den enkelte Mand*, der magter denne Opgave, vi maa gennem Studiet af Arkitekturens *naturlige Betingelser* og de praktiske Grænser for Arkitektur-opgaven ruste os til at modtage og forvalte *det aandelige Indhold*, som ikke skabes af et Akademi eller en Samling udøvende Arkitekter, men af den enkelte. *Og jeg understreger det, denne enkelte er ikke os alle sammen*. Betingelsen for en Fremgang for Kunsten er først den, at Beskedenheden over for Opgaven genindføres.

Jeg skal nu nøjagtig redegøre for Hensigten med disse Undersøgelser: *Det er min Hensigt at bevise, at den foreliggende »Kunst« overhovedet ikke har noget med Kunst at skaffe*. Jeg vil føre dette Bevis for Arkitekturens Vedkommende og overlade det til andre at fuldføre Undersøgelser af parallel Art paa de andre Kunstarter, idet jeg dog ved den teoretiske Gennemgang stadigt for Fuldstændighedens Skyld henviser til Maleri, Musik o. s. v., men jeg gentager, det er Arkitekturen, mit Bevis skal gælde. For at bevise, at den foreliggende Arkitektur intet har med Kunst at skaffe, maa der opstilles en Definition paa Kunst, men denne Definition behøver ikke at være fuldstændig, det er nok, at vi gaar ud fra den almene Ide, at Kunsten maa være en *Uendelighedsopgave*, endda *af dobbelt Uendelighed*, paa den ene Side mod den fuldstændige Harmoni (konvergerende mod denne Grænse), paa den anden Side en videre og videre Beherskelse af det foreliggende Stof (divergent = konvergerende mod dette *uendeligt fjerne Maal*).

Vi vil i det følgende bevise, at den foreliggende Kunst aldeles ikke opfylder disse (nødvendige, men ikke tilstrækkelige) Befingelser, men tværtimod er *en begrænset Opgave*, en stadigt permuteret Forekomst af visse Fænomener og som saadan i Slægt med Kortspil og andet Tidsfordriv. Dette kan vi ogsaa udtrykke saadan: Den foreliggende Kunst arbejder sig mod en Grænse, et Maal, som ganske vist er uopnaeligt, paa samme Maade som den rette Linje ikke kan fremstilles uden tilnærmelsesvis, men som er *endeligt*, og som vi fuldt ud kan redegøre for i alle Detaljer. Disse Egenskaber, hvormed vi altsaa vil karakterisere den foreliggende naive Arkitektur (til hvilken jeg henregner alt, hvad der fremkommer offentligt), er netop

typiske for Kort og Spil, hvor *Personen* kan udvise større og mindre Dygtighed, men hvor *Sagen selv* (Spillet, Kunsten) aldrig kan vinde Fremgang, men er et givet fast afstukket Omraade med faste Love. Naar dette er bevist om den foreliggende Arkitektur, saa kan vi deraf slutte en hel Del af Vigtighed: Det bliver os indlysende, at en saadan Kunst som den foreliggende *aldrig med Rette vil kunne paaberaabe sig Statens og Samfundets Støtte* ligesaa lidt som et Akademi for Billardspil, det bliver klart, at *Kunsten er reduceret fra en Aandsvirksomhed til et Spørgsmaal om Behændighed*. Det fremgaar tydeligt af Analogien med Kortspillet, at Kunsten i den foreliggende Form over stor Tiltrækning paa Udøverne saa vel som paa Beskuerne, men det er latterligt deraf at slutte, at den har samfundsmæssig Betydning, *hvilket den naturligvis ikke har* (jævnfør Billardspil). Vi kan direkte indse, at den foreliggende Arkitektur *ikke byder en Mand Arbejde for hans Evner, men blot Tidsfordriv i ledige Stunder*, og endelig kan vi indse, at den, der for den nuværende Æstetik *tilsidesætter økonomiske, tekniske og praktiske Krav handler uforsvarligt*.

Naar jeg derfor har ført mit Bevis for den foreliggende Kunsts Endelighed, saa kan jeg virkelig være tilfreds, thi ikke alene vil det foran sagte følge ganske af sig selv, men jeg har tillige samlet hele det aktuelle Spørgsmaal om Kunstnerens Uddannelse under et. For Arkitekten er der i al Almindelighed kun eet at gøre, nemlig at uddanne sig til *Tekniker*, og dette er han henvist til at præstere selv, da de Skoler, som staar til hans Raadighed, ikke kan give ham denne Uddannelse, de frie Kunster kan derimod aldeles ikke stille noget Krav om offentlig Uddannelse. Om dette Standpunkt, som saa ofte er kaldt negativt (skønt det vel først og fremmest er et Nulstandpunkt, nemlig passivt), skal jeg, med Hensyn til dets Skær af Aktivitet (Akademiets Nedlæggelse), dets *negative* Indhold, understrege, at det baseres helt paa den *positive* Tro, at der *findes* et æstetisk Spørgsmaal, og at dette er et *Samfundsspørgsmaal*, *men at det løses af den, der magter det* og ikke af de halvtreds, der i Øjeblikket lægger Kunstens Kabale. For dem, der ikke ejer denne positive Tro paa en virkelig æstetisk Verden, er der kun al mulig Grund til at være tilfreds med de nuværende Behændighedskunster, jeg ønsker ikke at røkke dem i deres Tro og henvender mig kun til den, der utilfreds og raadvild overfor det besynderlige Stof, der paahældes ham af offentlige Anstalter og hos anerkendte Arkitekter, spørger om en Vej til Dygtiggørelse, en Vej ud af Uføret.

DEN ELEMENTÆRE RÆKKE OG RETNINGSLÆRE.

For overhovedet at kunne tale om disse Emner (den moderne Arkitektur) er det uomgængelig nødvendigt at have et Sprog, en Terminologi og yderligere at mene det samme, hver Gang man siger det samme. Da det nu er en meget alvorlig Anke, jeg retter mod vore Æstetikere, at de har undladt begge disse Ting, saa maa jeg ogsaa selv beflicte mig paa at skabe en Terminologi og at bruge den rigtigt. Det er derfor nødvendigt, at jeg trætter Læseren med efterfølgende matematiske Redegørelse, som, hvor elementær den end er, bliver utilgængelig og meningsløs for den, der blot blader i den og ikke læser den grundigt. Jeg har ikke naaet at gennemløbe den Litteratur, som ligger til Grund for mine Undersøgelser, og jeg føler, at andre sikkert har gjort det efterfølgende Arbejde og gjort det kortere og klarere, men jeg har ikke kunnet opspore en samlet Behandling af disse Forhold, men derimod meget ofte spredte Misforstaaelser paa Omraadet, som jeg vil behandle. Jeg gør denne matematiske Undersøgelse saa kort som muligt, fordi det her ikke er væsentligt, at den bliver ført tilbunds, naar blot den berører de Forhold, der er af Betydning for den senere Gennemgang af den moderne Æstetik.

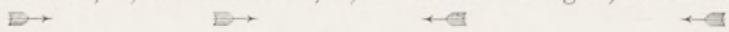
DE TRE ATRIBUTTER.

Vi udvider vort Kendskab til et Objekt derved, at vi hæfter os ved dets Egenskaber, foretager kvalitative Bestemmelser, og vi samler alt, hvad der ejer denne Egenskab, i en Klasse, som vi giver Egenskabens Navn — saaledes bærer vi os altid ad i vor Trang til at overskue. Vi kalder dette at *ordne i Mængde med Hensyn til et Klasseattribut*. Lad os sætte, at vi staar overfor en Haves Produkter, vi samler da disse Produkter i Mængder efter de Egenskaber, vi kan paahæfte dem (dette er ikke nogen eentydig Bestemmelse og kan altsaa gøres paa mange Maader), lad os for sig samle i Mængde med Hensyn til Klasseattributtet Æble. Vi staar da overfor en Samling, hvor alle Elementer er ligemeget Æble, og der er ikke givet noget som helst, der lader os foretrække det ene frem for det andet, og først naar vi indfører et nyt Begreb, hvorefter vi ordner Mængdens Elementer, staar vi overfor Muligheden af at kunne skelne det ene Element fra det andet. Vi kalder dette, at *vi ordner indenfor Mængden med Hensyn til et Ordensattribut*, men dette vil blot sige, at vi erkender en Ulighed blandt de Elementer, som vi før samlede paa Grund af en Lighed, Ligheden var Æble, Uligheden kan være Størrelse.

En Mængde paa n uligestore Æbler er i Virkeligheden allerede en ordnet Mængde, ∞ : der maa bestandigt være eet og kun eet Led, der er det største, og eet og kun eet, der er det næststørste og saaledes videre ned til det mindste. Vi kalder en ordnet Mængde for en Række, og denne Række er i dette Tilfælde ordnet efter Ulighed med Hensyn til Størrelse i Klasseattributtet Æble. Lægges vi nu i Stedet for at konstatere noget om Størrelse disse n Æbler paa Rad, saa har vi, ligegyldigt hvorledes Æblernes Størrelse varierer, virkelig en ordnet Mængde = en Række, fordi der bestandigt maa være eet og kun eet Led, der er det første fra venstre og eet, der er det næstførste og saaledes videre, denne Række er ordnet i Klasseattributtet Æble med Hensyn til Ulighed i Plads. Viser det sig nu, at denne Række af Æbler ordnet med Hensyn til Plads, naar vi undersøger de enkelte Æbler med Hensyn til Størrelse, udtrykker en Lovmæssighed, netop fordi Æblerne ligger i den bestemte Orden, saa har vi altsaa en Mængde (Æbler), ordnet i Række (med Hensyn til Plads) og udtrykkende en ordnet Ulighed (med Hensyn til Størrelse), vi kalder dette en ordnet Række eller en Følge. n Æbler lagt i Orden, saaledes at det første Æble fra venstre tillige er det største og det andet det næststørste osv., er altsaa en Følge. Talrækken er ligeledes en saadan Følge med Hensyn til Plads og Størrelse i Klasseattributtet Tal. 2 er nemlig det andet Tal og har Størrelsen 2, at disse Egenskaber ikke er identiske vil ved mindre simple Følger være indlysende: ser vi paa de to Følger 123456789 og 987654321, saa vil vi sige, at 1 er det første Led i første Følge og har Størrelsen 1, men i anden Følge er 9 det første Led og har Størrelsen 9.

Dette kunde synes indlysende, men vi har derved gaaet ud fra en Læseretning og gaaet ud fra, at det var den samme for begge Følger, men dette kan vi ingenlunde gøre, vi maa behæfte saavel en Række som en Følge med en bestemt Læseretning, og saaledes opdager vi, at vi af Talrækkens første 9 Elementer kan opsætte ialt Fald 4 Følger med samme Lovmæssighed mellem Elementerne indbyrdes, men som Helhed af vidt forskellige Egenskaber. De fire Følger ser saadan ud:

a) 123456789, b) 987654321, c) 987654321 og d) 123456789.

Vi kalder Følgen a for ensrettet, men invers med b, men om c siger vi, at den er numerisk ens, men modsatrettet af a og om d, at den er modsat rettet og invers med a. Pilen angiver Læse- eller Opfattelsesretningen og er det tredje Atribut, vi indfører til Bestemmelse af Rækken og Følgen.

Er Følgen eller Rækken givet, vil vi ikke deraf kunne opstille et enkelt Sæt af de tre Atributter, men omvendt bestemmer et Sæt af de tre Atributter een og kun een Følge eller Række:

1) *Klasseattributtet* er Betingelsen for, at Mængden kan dannes eentydigt.

2) *Ordensattributtet* er Betingelsen, saavel for at Mængden kan ordnes i Række, som at Rækken kan ordnes i Følge eentydigt.

3) *Retningsattributtet* er Betingelsen for, at saavel Rækken som Følgen kan opfattes eentydigt.

KLASSEATTRIBUTTET.

Det ligger nær at kalde Klasseattributtet for kvalitativt, men dette er hverken udtømmende eller rammende, det afgørende er, at alle Elementerne er ens med Hensyn til Atributtet. Man kunde i og for

sig godt samle alle Firheder i en Klasse og danne Rækker og Følger i den, og saaledes vil der altsaa kunne opstaa Rækker med Hensyn til et Klasseattribut, der er et Tal. I det førnævnte Eksempel med Æblerne vil vi ogsaa kunne samle alle røde Æbler i en Klasse, der hedder Æbler og en Underklasse, der hedder rødt. Rødt er altsaa et Klasseattribut, og det er yderligere en kvalitativ Bestemmelse. Nu kan vi imidlertid i Stedet for rødt ligesaa godt skrive elektrisk Bølge med Svingningstiden τ , og vi ser altsaa, at en kvalitativ Bestemmelse (rødt) kan opløses i en højere kvalitativ Bestemmelse (elektrisk Bølge) gange en Konstant (τ). Hvad vi gør, naar vi ordner i Mængde med Hensyn til et Klasseattribut, er altsaa, at vi sætter et Begreb, der er fælles for alle Elementerne, udenfor Parantes, saaledes at der til Rest indeni Parantesen bliver Ulighederne og intet andet. Om nu dette Klasseattribut, som vi har sat udenfor, kan opløses i Faktorer helt op til en sidste fælles Kvalitet (Elektronet, Monismen) kommer i og for sig ikke de Egenskaber ved, som udtrykkes indenfor Parantesen.

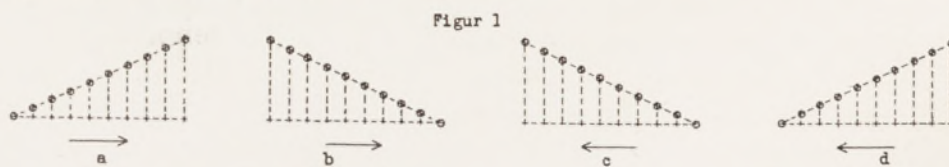
ORDENSATTRIBUTTET.

Indenfor Parantesen træffer vi en Ulighed, og det er klart, at denne Ulighed er rent kvantitativ (det ligger i Ordet ulig), hvad enten den angaar Størrelsen eller Pladsen (som vi derfor maa definere som Størrelsen af en Afstand fra et Punkt) eller Styrken (af det røde paa Æblerne for Eksempel) osv., saa er det altsammen at opfatte som kvantitative Bestemmelser, og viser disse kvantitative Bestemmelser en Lighed, er det os ikke muligt at ordne i Række endsige Følge, men vi maa blive staaende ved den dannede Mængde, i hvilken vi siger, at Ordnen er ligegyldig.

Idet vi først vil undersøge Rækker, saa vil vi ved en Mængde, hvori Ordnen er ligegyldig, for Eksempel tænke os en Samling Punkter, hvis Plads vi ikke kender. Fastlægger vi imidlertid deres Plads, og har vi yderligere fastlagt et Punkt, hvorfra vi vil maale denne Plads som en Størrelse, en Længde, saa har vi i visse Tilfælde bestemt en Række og bestemt den eentydigt, nemlig hvis Pladsbestemmelsen for hvert Punkt viser Ulighed. Sætter vi derimod, at Punkterne ligger paa en Cirkel med Punktet, hvorfra Pladsen skal maales, som Centrum, saa er Opgaven atter ubestemt med Hensyn til Plads. Fremstillingen af en Række maa altid være Punkter paa en ret Linje, d. v. s. en lineær Pladsrække, og i denne lineære Pladsrække maa være givet et Nulpunkt og en Enhed, hvorfra og hvormed de enkelte Leds Plads bestemmes. Plads er altsaa en Afstand fra et Punkt. Denne Definition af Plads skal altsaa erstatte den (tilsyneladende naturlige), at man ved et Leds Plads forstaar dets Nummer i Rækken af Led, først og fremmest fordi den sidste Definition forudsætter, at Leddene er anbragt med ligestor Afstand, men dernæst ogsaa, fordi Leddenes ligestore Afstand tillige skal være endelig, hvilket den ikke er ved kontinuerlige Rækker, som vi nu skal se.

En kontinuerlig Række er en Række, hvor Leddene ligger overalt tæt, saaledes at vi altid i enhver Afstand fra Nulpunktet træffer et Led, (naar blot denne Afstand er beliggende mellem Rækkens største og mindste Led), en saadan kontinuerlig Række fremstilles som en ret Linje, er denne Linje af en endelig Længde, kalder vi Rækken begrænset, er den uendelig lang, kaldes den ubegrænset. En begrænset kontinuerlig Række har uendelig mange Led, og et hvilket som helst Led i endelig Afstand fra Rækkens første Yderpunkt vil altsaa faa Nummeret ∞ , hvilket, som ovenfor nævnt, er Grunden til, at vi definerer Plads som Afstand.

Medens en Række kan fremstilles eentydigt som en Punktrække, maa vi gribe til andre Midler ved Fremstillingen af Følgen, thi her er der to Egenskaber vi vil udtrykke med Hensyn til Ulighed (Eks. Plads og Størrelse), og vi maa altsaa fremstille den ene Egenskab ved en Punktrække og hæfte den anden ved hvert Punkt som et Linjestykke af bestemt Længde, de fire Følger a b c og d kommer derved til at se saadan ud.

Følgen a kan i og for sig godt fremstilles ved en Punktrække (ligesom c), men det ligger i, at dens to Egenskaber Plads og Størrelse løber saaledes parallelt, at de begge kan udtrykkes ved samme Punktrække. b og d derimod maa i deres to Egenskaber fremstilles ved to Punktrækker og viser altsaa, at vi i Almindelighed ved Følger maa anvende den viste Fremstilling, som vi vil kalde en Linjefølge (nemlig en Følge af Linjer).

Angaaende Elementerne selv og deres indbyrdes Forhold eller den Lov, hvorefter hvert Led dannes efter det foregaaende og danner det efterfølgende, henvises der til den almindelige Matematik, specielt den elementære Mængdelære. Nogle enkelte Eksempler skal dog omtales her for Anskuelighedens Skyld. Følgen 1 2 4 8 16 32 64 udviser, naar vi undersøger den følgende Differens mellem to paa hinanden følgende Led: 1 2 4 8 16 32, altsaa den samme Følge. Dette kunne synes meget dybsindigt, og dog er Følgen en simpel Kvotientrække med $q = 2$, og vi maa altsaa anse denne Karakteristik for den knap- peste og mest rammende.

Jeg har nævnt dette som et primitivt Eksempel paa Vanskeligheden ved ud fra ren Analyse at slutte sig til noget entydigt. Et simpelt Eksempel paa en Følge, hvor hvert Led er bestemt, men ikke direkte af det foregaaende, har vi i Rækken af Primaltal (\varnothing : alle Tal, som kun er delelige med 1 og sig selv): 1 2 3 5 7 11 13 17 19. Den perspektive Afbildning af en Række lige store Genstande med lige store Afstande (Lygterne langs en Gade) er øjensynlig en Følge i Plads og Størrelse, hvor saavel Plads som Størrelse har Nulpunkt i det perspektiviske Hovedpunkt, den er øjensynlig diskontinuerlig og begrænset, men med uendelig mange Led. Vi ser ogsaa, at den har Fortætningspunkt i Hovedpunktet, d. v. s. Leddene falder dér uendelig tæt. Iøvrigt er det en Kvotientrække.

RETNINGSATRIBUTTET.

Retningsattributtet gælder Læseretningen eller rettere hele Ræk- kens Anbringelse. Vi har i det foregaaende kun omtalt Rækkes Anbringelse paa en Linje, og denne Anbringelse er ogsaa til Grund liggende for en senere Undersøgelse af Rækkes Anbringelse i Planen og maa altsaa undersøges først. En Række fremstilles efter det fore- gaaende som en Mængde Punkter med fast Plads paa en ret Linje og vi ser deraf umiddelbart, at naar Linje og Nulpunkt er givet, og en Rækkes Led foreligger, kan vi kun anbringe dem paa to Maader, enten til den ene Side fra Punktet ud af Linjen eller til den anden Side. Anbringelsen udtrykker en Retning og de to Anbringelser altsaa modsatte Retninger. Med *Indførelsen af Retningen og Begrebet Mod- satrettedhed* indføres Begreberne *positivt og negativt*, hvor vi før kun havde med numeriske Størrelser at gøre. Kaldes vi altsaa Rækken anbragt paa den ene Maade for positiv, bliver den anbragt paa den anden Maade negativ og omvendt. Det karakteristiske ved to positive og negative lige store Tal eller positive og negative ensdannede Ræk- ker er, at de ophæver hinanden ved Addition, og dette stemmer, som vi ser, med ovenstaaende Fremstilling af positive og negative Rækker. *Positivt og negativt er symmetriske omkring Nul*. Vi ser deraf, at naar det drejer sig om Pladsrækker, der er modsat anbragt, saa vil de være symmetriske, og vi vil kalde dem henholdsvis positive og negative, og da enhver Række fremstilles som en Pladsrække, saa vil vi altid opfatte *positivt-negativt, symmetrisk eller modsat rettet* som *tre Beteg- nelser for det samme matematiske Indhold*.

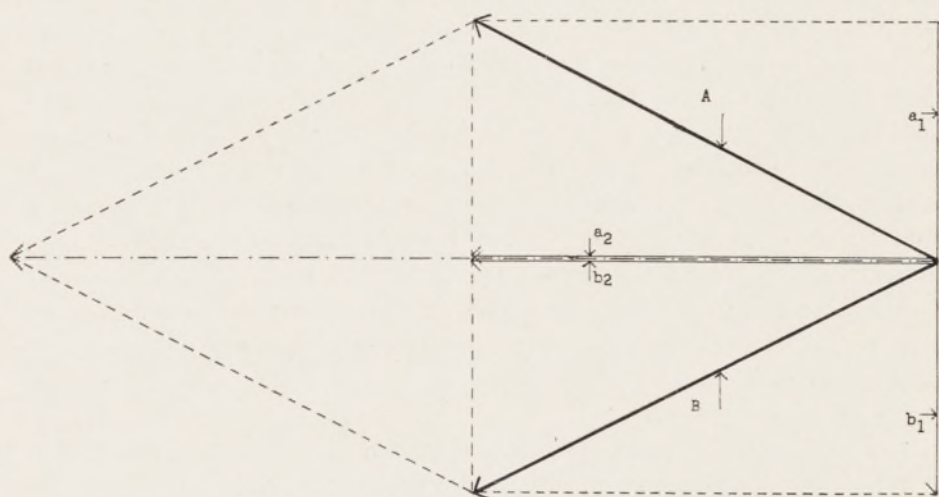
Ser vi nu paa Følgen af de Forhold, som deri udtrykkes med Hensyn til Retning, saa har vi allerede udtrykt de fire Muligheder a, b, c og d, men nu ved vi, at disse fire Følger kun viser Modsæt- ning med Hensyn til Plads, medens Størrelsen derimod er ensrettet, hvad vi let ser ved at projicere alle de Linjestykker, som angiver Leddets Størrelse, hen paa en lodret Linje (i Fig. 1), hvorved vi danner den Størrelserække, som Følgen indeholder. Denne Størrelse- række er for alle fire Følgers Vedkommende opadgaaende, og vi kan danne fire andre Følger, hvor Størrelserne sættes nedad fra Plads- rækkes Punkter i Stedet for opad. Disse fire nye Følger svarer i et og alt til de fire oprindelige, kun bestaar de af negative Størrelser, hvis de første fire bestaar af positive (og omvendt).

Idet vi nu skal undersøge forskellige Forhold vedrørende Symmetri i Rækker, saa vil vi ved de anførte Taleksempler *ikke* forstaa Følger, som giver Oplysning *baade om Tallets Plads og dets Størrelse*, men blot forstaa Rækker, idet vi altsaa lader Tallene repræsentere blot en af deres to Egenskaber (enten Plads eller Størrelse). Det bliver derved overflødig at anvende Pile, idet Leddene selv angiver Læseretningen, da Rækken skal være stigende. Rækkerne 9876543210123456789 bliver da at opfatte som to modsatrettede Rækker, som er *rent* symme- triske, \varnothing : hvert Led kan ved Addition ophæves med et tilsvarende Det samme gælder Rækkerne 9876543, 3456789, men medens de første to havde et Nulpunkt med, som var fælles for begge Rækker, er de sidste *forskudt* fra Nulpunktet, men der er stadig *ren* Symmetri. Ræk- kerne 76543 og 3456789 er derimod *ikke rent* symmetriske, idet der,

naar Symmetrien er gjort op, bliver en *Rest*, og om Rækkerne 4321 og 2468, siger vi, at de er *proportionalt symmetriske*, \varnothing : den ene opstaar af den anden ved en Multiplikation og en Modsattethed. Endelig siger vi om Rækkerne 98765 og 12345, at de er *forskudt* symmetriske: de er ens i alt, blot *modsat rettede*, og den ene er *forskudt* fra Nul- punktet et Stykke mere end den anden. Disse forskellige Eksempler fremstilles geometrisk ved paa en Linje at afsætte et Nulpunkt, at bestemme en Enhed og at afsætte Tallene som Længder i den givne Enhed, ud af den givne Linje, fra det givne Nulpunkt og i de Ret- ninger, som Pladsen angiver.

Efter Gennemgangen af disse Muligheder for lineær Anbringelse af en Række, og idet vi henviser til, at Følgen, hvad angaar dens Retninger, blot skal undersøges som to Rækker, vil vi nu gaa over til en Behandling af Rækkes Anbringelse i Planen, idet vi straks understreger, at denne Anbringelse ikke maa søge sin Berettigelse i Arkitekturen, som hovedsagelig arbejder med *lineær* Anbringelse af Rækker (ligesom Musikken), medens Maleriet i sin Komposition og sin Farvelære arbejder med Rækkes Anbringelse *i Planen* og til- dels Rummet. Vi vil for det efterfølgende erstatte selve Rækken med en Retningsbestemmelse, thi da det er os klart, at positivt og negativt udtrykker Retninger, kan vi nøjes med at arbejde med *Retninger*, som vi blot giver Rækkes *Længde* og *Retning*, d. v. s. Begyndelses- punkt, en saadan Retning kalder vi en *Vektor* og den kan opfattes som en kontinuerlig Pladsrække, som altsaa i sig indeholder og maa indeholde alle den givne Rækkes Led som Punkter af Vektoren. Frem- stillingen af Rækkes Anbringelse i Planen er Arbejde med imaginære og komplekse Tal, medens Rækkes Anbringelse paa Linjen angaar de reelle (rationale og irrationale) Tal.

Figur 2

Vor Undersøgelse skal først gælde lige store Vektorer med samme Begyndelsespunkt og dannende en vilkaarlig Vinkel med hinanden, vi ser da umiddelbart Figur 2, at der er en Lighed mellem A og B, \varnothing : de stræber begge tilvenstre, og en Modsætning, \varnothing : A stræber opad, B nedad. Vi vil nu opløse de to givne Retninger, Vek- torer efter lignende Principper, hvorefter Kræfter i Statikken opløses, idet vi for at undersøge de to Retningers *Symmetri* (Modsætning) opløser *vinkelret* paa deres øjensynlige Symmetriakse, og for at under- søge deres *Ensrettethed* netop maa opløse *langs* Symmetriaksen. Vi faar da de to givne Vektorer A og B's Modsætning og Lighed udtrykt ved Komposanterne a_1 og b_1 og Komposanterne a_2 og b_2 , som par- vis er lige store. Vi noterer, at medens man i Statikken, hvor det blot gælder at kende *Resultatet*, uden videre lader to lige store modsat- rettede Kræfter ophæve hinanden og sletter dem og uden videre lægger to Kræfter sammen, naar de støtter hinanden fuldstændigt (hvilket svarer til, om vi i Fig. 2 sletter a_1 og b_1 og lægger a_2 og b_2 i hinandens Forlængelse, saaledes som den stiplede Vektor antyder), saa kan vi aldeles ikke tillade os dette i Retningslæren, thi vi ønsker jo netop ikke at borteliminere dem, men at vise deres Eksistens, og at et Hus er symmetrisk og altsaa udtrykker en vis primitiv Ligevægt, er ikke ensbetydende med, at vi kan slette de to Halvdele, hvoraf det bestaar. Ligeledes kan vi heller ikke, som Statikken gør med sine Kræfter, lade en Resultant erstatte to Komposanter og to Kompo- santer en Resultant, thi i første Tilfælde eliminerer vi en Modsætning, som var givet og urørlig, og i andet indfører vi en Modsætning som fremmed Rod i vort Regnskab. Tilslut vil vi bemærke et Par Ord om to lige store Vektorer med samme Begyndelsespunkt, hvor den ene ligger fast, og den anden drejer sig 360^0 . Vi ser uden Vanskelighed,

at Ligheden aftager fra fuldstændig Lighed til Nul, naar Vinklen mellem Vektorerne gaar fra 0 til 180^0 , og tiltager fra 0 til fuldstændig Lighed, naar Vinklen gaar fra 180^0 til 360^0 , medens Modsætningen tiltager fra 0 til fuldstændig Modsætning og aftager fra fuldstændig til 0 i de samme Intervaller. Vi noterer allerede her, at Modsætning og Lighed er, hvad vi senere skal kalde, inverse Begreber. Disse Betragtninger om ligestore Vektorer i Planen vil faa fundamental Betydning for en rationel Farvelære og Kompositionslære. Tilslut skal lige nævnes, at man ved *ulige* store Vektorer med *samme* Angrebspunkt opnaar at se Modsætningen udtrykt som ren Modsætning, dersom man vælger den til *Kræfternes* Resultat svarende *Retning* at opløse efter (denne Retning er jo, da Vektorerne er uligestore, ikke sammenfaldende med Vinkelhalveringslinjen mellem Vektorerne), men at man i og for sig altid kan opløse med Hensyn til en hvilken som helst Linje og søge sine Ligheder og Modsætninger udtrykt med Hensyn til denne. Om Vektorer, som ikke har samme Begyndelsespunkt, skal det nævnes, at der derved indføres Svingretninger, σ : i Planen forskudte Symmetrier, svarende til de paa Linjen forskudte, som vi før har omtalt.

ALMINDELIGE BEMÆRKNINGER.

I Tilslutning til ovenstaaende Undersøgelse vil vi nu gøre en Række Bemærkninger, opstille en Del Begreber og fremføre nogle Eksempler til Belysning af Rækkevidden af det omhandlede Stof.

En Række er kun positiv, naar vi har vedtaget en Retning i den som positiv, d. v. s., at der ogsaa eksisterer en negativ Retning, og da nu Rækken i sin Fremstilling altid tillige kan fremstilles modsat, saa maa vi, inden vi skrider til en Rækkes Fremstilling, undersøge, om Klasseattributtet levner Muligheden af en modsat Række. Dette er for Eksempel Tilfældet med Klasseattributtet Formue, som tillader en modsat rettet Række i negativ Formue = positiv Gæld, men det er langt fra altid Tilfældet: Rækken med Hensyn til lysende kan ikke behæftes med Fortegn, fordi det modsatte af lysende ikke eksisterer. Vi kan kun danne en Række (kontinuerlig om vi vil) fra det slet ikke lysende (Mørke = Nulpunkt med Hensyn til lysende) til det mere og mere lysende. Derimod kan vi *hæfte* et Modsætningsbegreb til det *numeriske* Klasseattribut lysende, for Eksempel rødt, grønt, (som er Modsætningsbegreber, fordi de ophæver hinanden ved Addition), men vi faar derved Følger, som kun er modsatte med Hensyn til det ene Klasseattribut (Farven) og altid maa blive numeriske med Hensyn til det andet (Lysstyrken).

Vi vil nu gøre nogle Betragtninger om Nulpunkter. Betingelsen for Symmetri, Modsætning er Tilstedeværelsen af et Nulpunkt. Dette Nulpunkt maa være Nulpunkt for to modsatrettede Rækker. I *Rækken* kan der kun være eet Nulpunkt og altsaa kun een Symmetri, i *Følgen* kan der være to, nemlig med Hensyn til de to Uligheder, hvorefter Følgen er ordnet. Disse tre Nulpunkter, Rækkens ene og Følgens to, kalder vi *de primære Nulpunkter*. Foruden de primære Nulpunkter kan der i Følgen opstaa to andre Nulpunkter, som vi opdager saaledes: En Følge kan være stigende eller faldende, eller den kan være begge Dele samtidigt med Hensyn til den ene Ulighed, men den maa altid være stigende med Hensyn til den anden Ulighed. Tænker vi os de n Æbler lagt paa Rad, saa er Følgen ordnet stigende med Hensyn til Plads, men Størrelsen kan variere efter en eller anden Kurve. Punktet, hvor Kurven gaar over fra Stigning til Fald eller omvendt, kalder vi *Kulminationspunktet*, og det er et sekundært Nulpunkt, idet de to Rækker, som kan dannes med Hensyn til Begreberne *Stigning*, *Fald*, har *fælles Nulpunkt i Kulminationspunktet*. Det er ogsaa geometrisk umiddelbart at se, at der er Symmetri (ren eller uren, propotionel eller forskudt) omkring et Kulminationspunkt. Det andet sekundære Midtpunkt kalder vi Fortætningspunkt eller Fortyndingspunkt, og det kan anskues ved en Række Eksempler. Maaler vi alle Menneskers Højde, saa vil finde et Middeltal, paa hvilken de fleste Værdier vil falde, og som vi kalder Menneskets *normale* Højde. Alle Afvigelser herfra, faldende til den ene Side eller til den modsatte, er Afvigelser fra det *normale* og danner en *sekundær* Symmetri, hvor Menneskets normale Størrelse er Nulpunkt (her er Afvigelsen fra det normale Nul) *Fortætningspunkt*. Hvis vi i Stedet afsætter den menneskelige Størrelse i alle sine Variationer ud af en Linje som en Pladsrække og i hvert Punkt oprejser en Linje, der markerer *Hyppigheden* af netop denne menneskelige Størrelse, saa vil vi netop faa et Kulminationspunkt svarende til Fortætningspunktet. Mellem en høj Mand og en lille Mand er der altsaa ingen *primær* Modsætning: de har begge

en Størrelse og en *positiv* Størrelse, men der er en *sekundær* Modsætning i deres *Afvigelser* fra det *normale*.

Tænker vi os en Række ligestore Planer bemalede med hver sin graa Farve fra hvidt til sort, saa er der, og kau der aldrig blive nogen Modsætning mellem disse Planer, men de danner en Række fra hvidt til sort og omvendt. Tænker vi os derimod en Stue holdt helt i graat, saa vil en Markering i dette Rum af lidt hvidt og lidt sort danne en sekundær Symmetri med Hensyn til Fortætningspunktet graat — tillige danner de Række, og der opstaa altsaa en Tvetydighed. Ganske de samme Betragtninger kan gøres med Hensyn til Lys og Skygge, og vi er her ved Nøglen til det psykologiske Problem, at hvidt og sort opfattes som Modsætninger (hvad de naturligvis ikke er): begge afviger lige meget fra det normale graa, vi daglig har for Øje. Derfor faar i Psykologien Dumhed og Klogskab et Skær af Modsætning: den almindelige jævne Begavelse danner Fortætningspunktet. *Men* vi maa bestandig huske, at i *selve* Begreberne er ingen Modsætning, de er blot *Yderpunkter* eller *fjernt fra hinanden liggende Led* af *samme* Række, det er først i Spørgsmaalet om *Hyppigheden* af de enkelte Elementers Forekomst (deres Statistik), at Fortætningspunktet og dermed den sekundære Symmetri opstaa.

Vi maa behandle Rækkens Yderpunkter noget nærmere, fordi det er her, Forvekslingen med den virkelige Symmetri (Modsætning) opstaa, og fordi disse Begreber ogsaa forveksles af Filosofferne.

Lad os opstille Rækken af tilbagekastet Lys fra hvide, lysegraa, graa, mørkegraa og sorte Flader, vi ser da, at det er en faldende Række fra 100 % tilbagekastet Lys gennem 75 %, 50 % og 25 % ned til 0 % tilbagekastet Lys, men samtidig ser vi, at det absorberede Lys danner en stigende Række (altsaa *invers* med den første faldende) eller naar vi kalder den første Række: *Rækken med Hensyn til Lys*, bliver den anden: *Rækken med Hensyn til Mørke*. Hvidt bliver altsaa Nulpunkt med Hensyn til den ene Række, sort Nulpunkt med Hensyn til den anden. Til hvert Led i den ene Række svarer, ganske som ved symmetriske Rækker, eet og kun eet i den anden Række, men deres Sum danner ikke her Nul, men derimod *Enheden*, *Helheden*, 100 %. Vi indser, at der mellem hvidt og sort ikke bestaar nogen- somhelst Modsætning, og vi kalder dem, som alle Yderpunkter i en naturligt (σ : ikke vilkaarligt) sluttet Række, for *inverse Begreber*.

Lighed — Modsætning er, som nævnt, inverse Begreber, mat — glansfuld ligeledes, mat er Nulpunkt med Hensyn til Glansfuldhed, glansfuld Nulpunkt med Hensyn til Mathed, der er altsaa ingen Modsætning mellem mat og glansfuld, de er blot Yderpunkter af en *numerisk* Række. Vi maa forstaa, at baade den blanke og den matte Flade betragtes som *glatte*, den Gradforskul, der betinger, at det matte tilbagekaster Lyset i alle Retninger, medens det blanke gør det efter Tilbagekastningsloven, er uendelig lille. I Rækken glat, — ru har vi et Eksempel paa Yderpunkterne af en Række, hvor det ene (Ruhed) ligger uendelig fjernt — vi kan tænke os Ruheden voksende, men vi kan ikke forestille os de sidste Led og altsaa heller ikke de første Led af den inverse Række, hvor *Glatheden* gaar fra Nul til uendelig. Et Eksempel et uendeligt Begreb og det tilsvarende inverse, som vi kan forestille os, har vi i Begreberne Krumning og Krumningsradius, σ : naar en Kurves Krumning formindskes, stiger dens Krumningsradius, gaar Krumningen mod Nul, vil Kurven gaa mod den rette Linje og dens Krumningsradius mod uendelig. Stiger Krumningen, vil Kurven gaa imod et Punkt samtidig med, at Krumningen gaar imod uendelig og Krumningsradius mod Nul — ogsaa Punkt og ret Linje er altsaa inverse Begreber. Vi ser, at der ingen Modsætning er mellem den rette og den krumme Linje (dette ynder Malerne ellers at tale om), den rette Linje er Nulpunkt og den krumme et „Nogetpunkt“ med Hensyn til Krumning, men med Hensyn til Krumningsradius er den rette Linje Uendeligheds punkt og den krumme et Nogetpunkt. Vi indser af dette det ombyttelige ved en Rækkes naturlige Yderpunkter, selv om det ene er uendeligt. Et sidste Eksempel vil vi tage i Sammenligningen mellem en 8-Kant og en Cirkel, vi vil da se, at med Hensyn til Krumning er Cirklen et Nogetpunkt (og dette Noget bestemmes af Cirkelens Radius) og 8-Kanten et Nulpunkt, men med Hensyn til Mangelkantedethed er 8-Kanten 8-kantet og Cirklen uendelig-mangelkantedet. Spørger vi om Mangelkantens Sidestørrelse, bliver Cirklen Nulpunkt og 8-Kanten et Nogetpunkt.

ANVENDELSER PAA DEN FORELIGGENDE KUNST.

Tiden som Funktion i Kunsten. Til en første Karakterisering af de forskellige Kunstarter vil vi anvende

Tiden, idet vi vil adskille Kunstarterne i dem, hvor Tiden er Funktion (Musik, Dramatik, Literatur) og dem, hvor Tiden ikke er Funktion (Arkitektur, Maleri, Skulptur og Anvendelsen af Billedvirkning og Tableauer, i Dans og Dramatik). Som Eksempel vil vi behandle Musikken. Det staar os da klart, at naar Tiden er det Ordensattribut, hvorefter Musikkens Følge af Noder dannes, kan der ikke være Tale om primær Symmetri i Tid, fordi negativ Tid ikke eksisterer, og da negative Noder heller ikke eksisterer, kan der heller ikke være Tale om primær Symmetri om dette Atribut (Tonehøjden). Heller ikke med Hensyn til Styrken af Musikkens Lyd kan der være Symmetri, fordi det modsatte af Lyd ikke eksisterer, men Lydens Nulpunkt, Pausen kan markeres, fordi Tiden samtidigt (i Takten) markerer Nulpunktets Plads. Primære Symmetrier maa altsaa helt afvises fra Musikken, medens der derimod er rig Mulighed for sekundære Symmetrier. Da Tonehøjden kan have Maksimum og Minimum, og da Tonestyrken kan være Nul og størst, da Tempoet kan være stigende og faldende, har vi her en Række Kulminationspunkter. Noderne, Styrken og Tempoet kan ogsaa grupperes om Fortætningspunkter og Fortyndingspunkter.

Retningen som Funktion. Musikken og de andre Kunstarter, hvor Tiden er Funktion, ser vi beherskes af en Ensrettethed, som udelukker primære Symmetrier. Ganske anderledes stiller det sig med Arkitekturen, Maleriet og Skulpturen. Vel opfatter vi ikke et Maleri, et Bygværk, en Figur i eet Moment, men det afgørende er, at Opfattelsesordnen er ligegyldig. Med Kunstværkets Genstandsmæssighed opstaar naturnødvendigt Muligheden for primære Symmetrier, for Indførelsen af det positive og negative, men medens vi i Arkitekturen ikke arbejder med Drejninger og Størrelsen af Drejningen (som danner en numerisk Række), men kun med lineære Symmetrier og opfatter disse Symmetrier som et kunstnerisk Maal, arbejder Maleriet og Skulpturen med Retningers Forhold i Plan og Rum, og Retningsforskydningen er ikke for dem Maalet, men Elementet. Retningen og Farven er de to Ringfunktioner (af ganske parallel Art), som Maleriet arbejder med. Den lineære Symmetri som Maal opgaves allerede i Skulptur og Maleri i den førgræske Kunst.

Vi vil nu i de efterfølgende Linjer fremstille en fuldstændig Æstetik for den foreliggende Arkitektur, saaledes at vi ikke lader noget af dens Omraader ligge hen, og saaledes at vi ikke lader noget x blive tilbage under Kategorien »Smag, Følelse, Fornemmelse«. Vi vil netop vise, at der intet x findes, men at alt foregaar aldeles bogholderimæssigt. I den Hensigt vil vi opstille et Skema, som fuldstændig skal karakterisere den foreliggende Arkitektur.

1) Ordensattributtet. Monumentalitet.

Største Afstand, Nulpunkter, inverse Begreber, monumentale Rækker, tætte Rækker, »den menneskelige Størrelse«, Akcentuering, Forvrængning og Forvrængningsprincipper, det synsmæssige, Lettelse af Syntesen, Monotonitet, Profilering.

2) Retningsattributtet. Symmetri.

Lineær Symmetri, Tyngden i Arkitekturen, plan Symmetri.

1) Ordensattributtet.

Den almindeligt fremsatte Opfattelse af Monumentalitet er denne: Paa den givne Plads, hvad enten det er en Facade eller en Plan, bør anvendes saa faa Motiver som muligt. Vi kan ogsaa udtrykke det saaledes: Mellem de Elementer, vi anvender i Arkitekturen, opnaar vi Monumentalitet derved, at vi giver Leddene størst mulig Afstand. I den Række af Eksempler i det foreliggende Byggeri, hvor der kun er Tale om to Led, og hvor der er Mulighed for Anvendelsen af Nulpunkt, ser vi derfor altid *Nulpunktet anvendt*. For Eksempel er sort

ganske overordentlig anset i den moderne Arkitektur, og det er klart, at man ved Anvendelsen af sort opnaar størst mulige Afstand til de lyse Farver. Ved Anvendelsen af sort, hvidt, d. v. s. *to Nulpunkter*, opnaar man indenfor Lyslæren Monumentalitetens Kulmination. Paa en noget anden Maade stiller det sig med Hensyn til Ornamentikken og dens Anvendelse i Arkitekturen, thi her kan ganske vist Rækkens *ene Yderpunkt*, den bare Flade, fremstilles, men Rækken er ubegrænset gaaende mod rigere og rigere Udsmykning. Hvor Forholdene for Eksempel ved Begrebet Dimension udelukker Anvendelsen af Nulpunkt, bliver Rækken af to monumentale Led blot at opfatte som Anvendelsen af *størst mulige Afstand* og der er ingen Grænser for, hvor monumental Opgaven ad denne Vej kan gøres. Vi ser, at i det førnævnte Eksempel med rig Udsmykning og ingen Udsmykning kan der tillige opstaa en *invers Monumentalitet* (Anvendelsen af største Afstand) i den bare Flades store Udstrækning og den rigt udsmykkede Flades ringe Udstrækning, som ogsaa anbefales af de moderne Arkitekter (ved Profilering) som overordentlig virkningsfuld.

Vi vil imidlertid undersøge Spørgsmaalet om Monumentalitet i en Række af flere Led, idet vi kalder det første Led for x (og forudsætter, at det ikke er Nul), vi paa staar da, at det næste Led i Monumentalitetsrækken bliver $x \times$ stor og det næste $x \times$ stor \times stor og saaledes videre, med andre Ord en *Kvotientrække i Kvotienten stor*.

Vi vil først spørge, hvad er Leddene, Elementerne i Arkitekturen? Ja, dette har jeg søgt at give Oplysning om i Artiklen om Plads og Form. Det er i alt Fald klart, at to Led enten maa tilhøre samme Højde i Monumentalitetsrækken og altsaa være lige store (to Vinduer) eller ogsaa tilhøre forskellige Højder i Monumentalitetsrækken og enten have Afstanden stor eller stor \times stor eller endnu større (to Led med Afstanden stor kan for Eksempel være Vinduet og Porten paa et Hus). Endeligt kan vi spørge, er det rigtigt, at det bliver en Kvotientrække i stor, kan det ikke lige saa godt være en Differensrække i stor, saaledes $x, x +$ stor $x +$ stor $+$ stor o. s. v., nej, en saadan Række kan det ikke være, thi i saa Fald vilde Afstanden mellem de forskellige store Elementer virke forholdsvis langt mindre end mellem de første smaa Elementer i Rækken. Vi opnaar kun den stadige Monumentalitet ved gennem alle Rækkens Grader at bevare Forholdet stort mellem to efter hinanden kommende Led. Vi har saaledes vist, at Monumentalitetsrækken er en *øjemæssig Kvotientrække i Kvotienten stor*, at den er *øjemæssig*, understreger vi ved at kalde Kvotienten »stor«, og det maa staa os klart, at *Nøjagtigheden* i en saadan *øjemæssig Kvotientrække er overordentlig ringe*. Vi skal nu undersøge Forholdene med Hensyn til Kvotientrækkens første Led x , det kunde synes indlysende, at dette x ogsaa maatte være stort — skal det være stort, saa lad det ogsaa begynde stort, men denne Tanke er kun betinget rigtig, nemlig, naar der kan være Tale om, at Leddet i sig selv og revet ud af sin Relation med de andre Led kan virke stort, hvad det ingenlunde altid kan. Ikke et eneste Led i Rækken fra hvidt til sort, Endepunkterne medregnet, virker stort eller lille, og dog kan der dannes monumentale Rækker i denne Række (den monumentaleste faar som sagt kun to Led sort og hvidt), og paa lignende Maade gaar det med alle de Begreber, vi kan ordne i Række efter, det er først, naar vi indfører Begrebet *normal Størrelse* paa et Element, at vi kan anvende Betegnelsen stor paa det enkelte Element.

Dette Begreb, normal Størrelse, vil det praktiske indføre i Arkitekturen med Hensyn til visse Ting, Døre, Vinduer osv., og der vil efterhaanden danne sig en Praksis med to ret nær ved hinanden liggende Intervalgrænser, som bestemmer Begrebet den normale Størrelse i de forskellige Tilfælde. Er dette ikke Forholdet, som for Eksempel ved Lyslæren, kan x blot lægges saa nær ved Rækkens Endepunkt som muligt, dog vil x aldrig kunne blive Nul, d. v. s. Nul vil i og for sig altid falde udenfor den nøjagtige Monumentalitetsrække, men det stærke Anvendelse af Nulpunkter i den foreliggende Arkitektur (de bliver jo

forøvrigt altid tilnærmelsesvis) viser, at man ikke gyser tilbage for at anvende det i den *synsmæssige* Monumentalitätsrække. Men findes der en normal Størrelse i den Række, hvormed vi arbejder, saa vil vi kalde denne for a , og x bliver da lig $a \times$ stor. Drejer det sig om Udstrækning, hvad det naturligt maa gøre, hvor der er Tale om Normalstørrelse, saa vil stor kunne gøres saa stor, som ønskes, og der er ingen Grænse for den Monumentalitet, der vil kunne opaas (undtagen den praktiske Grænse). Størrelsen a , *Normalstørrelsen* er ikke med i Rækkens Led, men er ved Monumentalbygningen repræsenteret i *Omgivelserne*. Der er i denne Størrelse netop saa megen Forbindelse med den menneskelige Højde (man skal kunne komme ind ad Døren), at den Mystik, der omsvæver dette Begreb, kan opklares derved. *At Tingene er i Maal vil altsaa blot sige, at dette a er faldende indenfor Normalstørrelsens Intervallgrænser*, men siger intet om Monumentalitet. Monumentalitätsrækken ser altsaa i sin fuldstændige Skikkelse saaledes ud: $a \times$ stor, $a \times$ stor \times stor, $a \times$ stor \times stor \times stor o. s. v. Vi vil ud fra samme Synspunkter kunne opstille en med Monumentalitätsrække *sekundært symmetrisk Række*, d. v. s. en Række, hvor Kvotienten er nær ved *Enheden*, denne Række ser saaledes ud: $a \times (1 + \text{lidt})$, $a \times (1 + \text{lidt}) \times (1 + \text{lidt})$. Arkitekturopgaver løst efter denne Række vil altsaa faa Leddene følgende tæt efter hinanden og *mange* Led indenfor et givet Omraade. Vi kender dette fra mindre Bebyggelse og fra Opgaver, hvor det monumentale opgives til Fordel for »det rige«. Ligeledes i Tilbygninger til Hovedhuse, hvor Vinduet næsten tager hele Faget, fordi det har beholdt samme Størrelse som Hovedhusets og ogsaa i Højdedelingen, Brystning og Stykke over Vindue, svinder ind: Elementerne Vindue og Fag nærmer sig hinanden, Afstanden er lille. Endelig kender vi det fra Profilerings og Ornamentik i monumentale Bygninger (C. F. Hansen), hvor *Leddene* er bestemt efter *Monumentalitätsrækken*, men hvor hvert Led i Virkeligheden sønderdeles i en Række af tætfølgende Led for at skabe *Rigdom*.

Foruden Rækken med Kvotienten stor, Monumentalitätsrækken og Rækken med Kvotienten $(1 + \text{lidt})$, den tætte Række, skal Rækken, hvor Kvotienten er *normal*, nævnes, og det skal foreslaas, at man lader Monumentalitet og Rigdom ligge til Fordel for denne Række. Det er klart, at ligesom *Normalstørrelsen a* kan bestemmes liggende mellem to Grænser, vil ogsaa *Kvotienten* kunne bestemmes saadan (blandt andet af Lysforhold, Stuestørrelse i Forhold til Fagstørrelse i Forhold til Vinduesstørrelse, som atter bestemmes af a o. s. v.)

I *Akcentueringen* af disse Virkninger og dette Indhold ser saa den moderne Arkitekt sin anden Opgave, og da det her slet ikke drejer sig om noget aandeligt Indhold, men blot om den synsmæssige Virkning, vil han ved Forvrængning, Overdrivelse og Understregning stedse kunne lette Beskueren den Syntese, som helt skal faa ham paa Arkitektens Side. En særlig ulykkelig Stilling har Arkitekten med Hensyn til Forvrængningsprincippet, Monumentalitet. Jeg kalder det et Forvrængningsprincip, fordi det er uligevægtigt, \circ : bliver bedre og bedre, jo længere det føres ud Karikaturen. Det er klart, at en Arkitekt aldrig vil kunne hvile paa sine Laurbær, bestandig maa gaa igang med at forstørre Afstanden mellem Leddene, holde Udstrækningerne, forstørre Modsætningerne, fortynde Dimensionerne (der hvor *Normalstørrelsen* ikke spiller ind), altsammen over det samme tynde aandelige Indhold, altsammen uden at bevæge sig et Skridt videre, medens Bygværket bliver monumentalere og monumentalere. Det er et pudsigt Tankeeksperiment, hvorledes Verden vilde se ud, dersom ikke det praktiske satte en øvre Grænse for Monumentaliteten. *Teoretisk er der ingen*. Vi har nu omtalt Monumentaliteten indenfor Rækkens Led, og vi maa tillige kaste et Blik paa, hvorledes det gaar med Hensyn til Antallet af de forskellige Rækker, der anvendes. (Størrelsesrække, Farverække Stofrække for Eksempel). Det er klart, at vi ved Anvendelsen af Monumentalitätsrækken i alle Spørgsmaal vil

kunne hælde en Mængde Monumentalitet paa Bygværket, men her gælder for Monumentalitetens rigtige Servering den Sætning, at Pausen i de andre Rækker *Monotoniteten (Samme Stof Samme Farve)*, bedst understreger det monumentale Moment.

Tilslut vil jeg lige omtale *Profileringen*, som jeg anser for det tomme Tidsspilde overhovedet. Profilerings i den nuværende Form hviler paa Snit og det konvekse og konkave. Bestemmelsen er den ganske simple, at det fjær-nede saavel som det paalagte skal være smukt i Formen (følge de æstetiske Love), men denne Skønhedsbestemmelse foregaar fra et aldeles negeragtigt Kulturstandpunkt og aldeles uden Kontakt med Husets øvrige Formgivning. Jeg indrømmer fuldt ud Berettigelsen af paa Snedkerarbejdet at lægge det sidste Led, det mindste Led, fordi Snedkerarbejdets Nøjagtighedsgrænse tillader dette Leds Udformning (og det maa være det afgørende), men saa maa dette Led ogsaa formes i Bygværkets Aand, og det er dog heldigvis sjældent, at den aldeles umotiverede Barnlighed med Cirkler m. m. føres op i den store Udformning, selv om der gives Eksempler (Frederiksborggadekvarteret, Politigaarden).

2) Retningsattributtet.

Som de primitiveste Udtryk for et Ordensbegreb i Kunsten træffer vi *Gentagelsen* og *Symmetrien*, men der er en afgørende Forskel mellem disse to Begreber. *Gentagelsen* er Led, Element i enhver højere Udtryksform, ligesom den er Element i *Symmetrien* (Eks. $\div 8 + 8$). *Symmetrien derimod er et Ordensbegreb, som i sig bærer sin Kulmination*, som overhovedet ikke levner Muligheden for en Udvikling: Naar vi danner en Ting og danner en dermed symmetrisk, saa har vi, ligegyldigt hvorledes denne enkelte Ting er dannet, Kulminationen af *Symmetriens Kunst*. Vi vil aldrig kunne anvende det symmetriske Princip som eneste Princip til gennemført Udformning af en af mange Elementer sammensat Genstand, thi i hver Retning gives der kun een Symmetri. Det er altsaa meningsløst, at man om det foregaaende Slægtled udtaler, at deres Bygninger opløser sig i lutter Modsætninger: Naar en Facade er dannet ved lodret og vandret Retning, er der kun Mulighed for en lodret og vandret Modsætning og intet som helst andet. Efter dette vil vi kunne indse, at *Symmetrien* i sig selv indeholder sin Kulmination og ikke som *Gentagelsen* er Element for højere Begreber, og naar vi derfor ser Kunstværker formet over *Symmetri*, saa maa vi enten henføre disse til *Symmetriens* lave aandelige Standpunkt (nemlig hvis det ikke indeholder andet), eller vi maa (dersom de symmetriske Dele for sig udtrykker et højere Standpunkt i Udformningen) udtale, at dette er et Værk af den og den Dybde, men hvor der pludselig som en vilkaarlig Viljesytring og til Skade for Kunstværkets Værdi indføres en Modsattethed. Som Elementer for højere Udtryk har vi *Ensrettethed* og *den ikke retningsbestemte Gentagelse*. Ligesom *Gentagelsen* er Element i *Symmetrien*, er *Retningen* det, som vi ved, ogsaa, thi uden en bestemt Retning kan den modsatte ikke markeres. Vi ser altsaa, at i en een-dimensional Opgave, der er løst symmetrisk, og som bestaar af flere end to Led, maa nødvendigvis de halve Led være indbyrdes ensrettede og de andre halve indbyrdes ensrettede, ligegyldigt hvorledes *Symmetrien* opstaar.

Ganske som ved den lineære *Symmetri* *Kulminationen* naas i selve Begrebet *Symmetri*, betegner den plane *Symmetri*: *Modsætningen* mellem liggende og staaende Formater, en løsreven og umotiveret Viljesytring, som, hvis den gentages, i sig selv indeholder Begrebet: gentagende Formater og altsaa ikke kan anvendes som Udformnings- og Ordensprincip.

Hvad der her er sagt om de primære *Symmetrier* gælder naturligvis ligesaavel de sekundære *Symmetrier*.

Symmetrien maa betegnes som *den allerlaveste Udtryksform for kunstnerisk Indhold*.

Paa eet Omraade efter een Dimension skulde det synes,

at Arkitekturens naturlige Betingelser indførte en Ensrettethed, nemlig efter den *lodrette*, men her maa det huskes, at Materialet jo ikke i den Forstand er underkastet *Tyngdens Love*, at en lodret Modsætning er udelukket. I de fleste Tilfælde vil det være praktisk at løse sine Opgaver ensrettet med Hensyn til det lodrette, men i Udsmykning o. s. v. kan lodrette, lineære Symmetrier indføres under Betegnelsen af det »tunge« og det »svævende« (se V. Wanschers »Den æstetiske Opfattelse af Kunst«). Disse symbolske Betegnelser dækker blot over en simpel *lodret Modsætning*.

Naar jeg nu som Eksempel skal gennemgaa Professor Carl Petersens Artikel om Modsætninger (Arch. XXII 13), saa skal jeg ikke raillere over de Meningsløsheder, den indeholder — dette har jeg allerede gjort — nej, jeg vil tværtimod anføre Artiklen som et saa at sige fyldestgørende Dokument til den foreliggende Arkitekturs Belysning. Det er muligt, at enkelte moderne Arkitekter vil protestere og paastaa at der findes Begreber, de arbejder med, som ikke er nævnt hos Professoren og heller ikke i det efterfølgende. Jeg skal modtage saadanne Protester med den største Interesse, ihvorvel jeg i højeste Grad stiller mig tvivlende om, at de falder uden for det af mig opstillede Skema. I min Gennemgang af Professorens Artikel og de deri indeholdte Begreber, som alle saa at sige er kaldt Modsætninger, maa jeg blot vedføje den rigtige Betegnelse paa Begreberne.

„Krystallinsk — roligt“ opstilles som Modsætning, men er med Hensyn til Ro begge Nulpunkter. Med Hensyn til Struktur, som vel er det, der er tænkt paa, er monotont derimod Nulpunkt og krystallinsk Nogetpunkt. „Opstigende Kirketaarne — vandret Bymur“. Dette opsættes med Rette som en Modsætning, nemlig en plan Modsætning, og vi træffer denne Definition flere Gange i Artiklen, men vi maa tillige bemærke, at der bestaar en lineær Monumentalitet deri, at Taarnet har en ringe Udstrækning vandret og Muren stor Udstrækning vandret, medens det er inverst med Hensyn til den lodrette Udstrækning. Vi maa altsaa karakterisere det givne Eksempel saaledes: En plan Modsætning og en dobbelt invers Anvendelse af største Afstand.

„Modsætningen mellem Land og By“ er ingen Modsætning, men Nul- og Nogetpunkt. „Modsætningen mellem de rolige Gader og de særprægede Monumentalitetbygninger“, „Modsætningen mellem det ornamentale Udstyr og det øvrige rolige Hele“, „Stilheden før Stormen“ og en Række andre Eksempler er alle Anvendelsen af eet Nulpunkt og et Noget- eller Megetpunkt og har altsaa intet med Modsætning at gøre. „Modsætningen mellem de snævre Gader og det store Torv“ er Lidtpunkt, Megetpunkt, dvs. Anvendelsen af største Afstand. „Modsætningen mellem den farvede Væg og det hvide Loft“ er Anvendelsen af Nulpunkt (hvidt) og Nogetpunkt (Farve). „Modsætningen i Stof og Farve“. Modsætning i Farve kendes kun som to Farvers komplementære Indhold. I Stof kan der derimod slet ikke opstaa Modsætninger, men kun dannes numeriske Rækker, hvor Nulpunkter kan markeres og Monumentalitet opnaas. Modsætningen mellem Forhallens som normalt Interiør bestemte Rumstørrelse og Hallens enorme Rumstørrelse“. Her er Tale om Normalpunkt og Megetpunkt, men vi ser, at hvis Forhallen var bragt ned *under* den for Interiører normale Rumstørrelse, saa kunde der være Tale om en sekundær Symmetri omkring Fortætningspunktet: det normale. Om „Størrelsesmodsætningen mellem Forhallen og Raadhushallen“ gælder de samme Betragtninger.

I Slutningen af Artiklen gennemgaaes Monumentaliteten snart under Navn af Monumentalitet, snart under Navn af Modsætning og endelig gøres den „menneskelige Størrelse“, d. v. s. a i Monumentalitetserækken til Genstand for en Række Betragtninger, som nøje følger de foranstaaende Betragtninger om Monumentalitetserækken, og som den interesserede derfor nu skulde have Midlerne til selv at stille paa Plads i det her udviklede System.

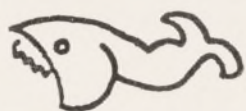
Med disse Virkninger vil Øjet stille sig fuldt tilfreds, men ikke Forstanden, og dog kan det ikke nægtes, at den *øjemæssige* Æstetik i sig bærer Spiren til en *højere*, hvor Forstanden kunde tilfredsstilles. I Leddenes harmoniske Stigning, i Ønsket om Lettelse af Syntesen ligger Bestræbelser for Harmoni og Klarhed, ja selve Proportionalitetsprincippet ligger deri som en Antydning, og det er kun naturligt, thi »Følelsen« er i Arkitekturen intet andet end Forstandens Gætteevne. Men naar som nu det føle-

sesmæssige, det virkningsfulde florerer over al Maade, naar Virkningen opstilles som eneste Maal, saa er trods Antydningen af et Indhold Dekadencen absolut, og der bliver ingen virkelig Forskel mellem de saakaldte daarlige Arkitekter, hvis Arbejder falder *udenfor* den rummelige Unøjagtighedsgrænse for den øjemæssige Række og de saakaldte fine, som har Øje for, hvorledes man holder sig *indenfor*.

Man vil sige, at disse Domme ogsaa rammer den historiske Arkitektur, og det gør de vel, ihvert Fald for visse Perioders Vedkommende, for Eksempel den hjemlige Hansenske. Jeg har ladet mig sige, at Udlandet dengang besad aandfulde og virkelige Arkitekter, som man herhjemme springer over i den kolossale Dyrkelse af C. F. Hansens Monumentalitet, men en Dokumentation af dette vil jeg ikke kunne præstere. Muligt gør jeg ogsaa C. F. Hansen Uret, men et er ihvert Fald givet, at alt det, de moderne Arkitekter *søger* i den gamle Arkitektur og finder deri, rammes af det foregaaende. Det er min Tro, som atter maa staa udokumenteret, at den gamle Arkitektur indeholder momentvis noget mere og højere, men skulde det lykkes mig at formindske den meningsløse og kritikløse Beundring for det gamle, vilde jeg anse meget for vundet.

Vi har i det foregaaende ikke behandlet det fortællende og psykologiske Indhold i Arkitekturen. Spørgsmaal, om det formede »ser ud, som det var stærkt nok« og om Hygge, Venlighed og lignende, som spiller en stor Rolle for mange Arkitekter, og som ogsaa i det givne Tilfælde i Forholdet til Bygherren har Krav paa Interesse. I arkitekturteoretiske Betragtninger har disse Spørgsmaal imidlertid ikke deres Plads, men kun det kompositive, og at vi nu har taget alt med og intet glemt indenfor det kompositive, det ved vi deraf, at udenfor det her fremsatte er kun Kaos, og det maa altsaa ogsaa være indenfor eller i Fortsættelse af disse Tanker, at det nye og bedre maa søges. I den bestemte Tankegang, som her er udviklet, og overfor det bestemte Spørgsmaal om Kunsten som Uendelighedsopgave kan disse Betragtninger vel ogsaa siges at pege fremad, idet de henviser til Proportionalitetsprincippet som Grundlag for en virkelig æstetisk Fremgang. Men med Spørgsmaalet om Kunsten som Uendelighedsopgave er saa langt fra Kunstens hele Væsen belyst, at vi ikke deraf kan slutte os til noget som helst om Fremtiden. Om denne kunde vi jo sagtens opstille Drømmerier og Gætninger, men jeg anser det for mere værdifuldt at understrege det overordentlig store Arbejde, der ligger for den, der vil beskæftige sig med Æstetik, end at foregøgle et snarligt æstetisk Paradis. Det er netop min Hensigt at bede Læseren ikke at lære noget af dette udenad, thi i sit *positive* Indhold er det intet værd, og det maa kun søge sin Værdi i sin *Grundtanke*. Og til Slut kan jeg da tilraabe Arkitektungdommen et Enten Eller: Enten maa Spørgsmaalet om Arkitekturproblemet tages rationelt op, og enhver, der begiver sig paa denne Vej, maa være klar over, at her er ingen Laurbær at vinde, ingen Præmier at hente foreløbig, og han maa yderligere forstaa, at i den Kamp gælder Rekrutterne intet og Foregangsmændene alt. Eller den unge Arkitekt maa uddanne sig til *virkelig Bygmester*, til en Mand, der kan sine Ting, ikke alene i det enkelte Tilfælde præstere den gennemklarede og maaske økonomiske og teknisk heldige Plan, nej, i ethvert Tilfælde maa han kende sit Stof, Normalstørrelser, Statistik, *Boligproblemet* overhovedet. Tro ikke, at det gælder at løse disse Problemer med *Kultur*, nej med *Forstand* og *vaagen Samvittighed* overfor den *Samfundsopgave*, der er lagt i Arkitektens Hænder. Her er der Brug for Rekrutter, her kan der gøres Krav paa en Uddannelse, her er Lærere og selvstændigt studerende *paatrængende nødvendige*. Paa denne Konto kan vi indskrive vor Tid i Historien. Men for de — forhaabentlig faa — som ikke kan lade det æstetiske Problem ligge, ser jeg ingen anden Redning, end at de hæver Spørgsmaalet op over Tidsfordrivets Niveau, op i Plan med *Mandsarbejde*, *Aandsarbejde*.

Poul Henningsen.

SELVBIOGRAFI

AF PUBLIUS OVIDIUS NASO

(TRISTIA IV, BOG 10.)

OVERSAT AF WALT ROSENBERG

JEG, der saa muntert engang har digtet om Elskovens
Sødme,

Eftertid, dette dig skrev: lær mig at kende deri!
Sulmos Egn er mit Hjem, med dens Væld af kølige Kilder,
Niti Tusinde Skridt fjernet fra Romernes Stad.

Her blev til Verden jeg bragt; og Aaret, om du mig spørger:
dengang i Slaget de to Konsuler begge blev dræbt.

Nævne jeg kan, om jeg vil, at af gammel Slægt jeg er runden,
ikke ved Tilfældets Gunst vandt jeg blandt Riddere Rang.

Ej var jeg ældste Skud. Først næst min Broder jeg fødtes,
tolv er de Maaneders Tal, som han var forud for mig.

Baade for ham og mig var Venus Fødselens Stjerne,
og paa den samme Dag Fødselens Offer vi gav.

Under den Femdags Fest, hvor Minerva, den Væbnede,
fejres,

var det den første, som rød farves af Kampenes Blod.

Tidligt lærtes vi op, og med Omsorg Fader os siden
sendte til Rom, hvor vor Fod ledtes af kyndige Mænd.

Alt fra sin grønne Tid min Broder Veltalenhed dyrked,
Forums, det ordrigtes, Sværd født til at svinge han var.

Jeg, mens end jeg var Barn, kun higed mod Digtningens
Kranse,

Musen, den himmelske Mø, stjaalent mig drog til sit Værk.
Fader formanede mig ofte: »Læg bort den unyttige Syssel!

Selve den store Homér efterlod ikke en Hvid.«

Talen bevægede mit Hjærte, og bort fra Helikon drog jeg,
mens jeg i ubunden Stil prøved at forme mit Sprog.

Ordene dog af sig selv sig føjed i digterisk Rhythme,
alt hvad jeg sagde blev straks — hvad jeg end vilde —
til Vers.

Mens nu med sagteligt Fjed sig fremad Aarene listed,

klædtes i Manddommens Dragt baade min Broder og jeg.
Om vore Skuldre blev lagt den purpurbræmmede Toga,
og til den samme Dont vandred vi begge som før.
Ti Aar havde min Broder alt lagt til ti, da han døde,
og jeg mit halve Selv misted og savned i ham.

Ungdommens første Trin paa Hæderens Stige jeg naaede,
og af de tvende Mænd var jeg den ene engang.

Aabent mig Kuriet stod — men jeg valgte den smallere

Bræmme,

til mine Kræfters Maal Statsmandens Kald var for stort.
Ej blev til byrdefuldt Slid jeg skabt paa Sjæl eller Legem,
sky for den evige Kamp, som er de Styrendes Lod.

Og til den trygge Ro, som ej af Herskerne kendes,
og som mig stedse var kær, Helikons Søstre mig drog.
Al min Hyldest og Gunst mod Tidens Digtere vendtes,
i mine Tanker var hver Sanger jeg øjned en Gud.

Macer Maler, min ældre Ven, har ofte mig læst sine »Fugle«,
Digtet om giftige Kryb og om det lægende Græs.

Ofte Propertius sang sine Vers. der blussed af Elskov,
han, der med Venskabs Baand nøje var knyttet til mig.
Bassus, i Jamben berømt, og Ponticus, Heltenes Sanger,
ved vore festlige Lag glad jeg som Bordfæller saa.

Med sine Oder Horats, den rhytmerige, mig fængsled,
naar til Ausoniens rent tonende Lyra han kvad.

Set kun har jeg Vergil; og den bitre Skæbne, Tibullus,
nægted mig ved din Død Tiden til Venskab med dig.

Han din Arvtager var, o Gallus, Properts vor Tibullus',
og efter Tidens Maal kom saa den fjerde jeg selv.

Og som nu jeg havde dyrket de Ældre, mig Ungdommen
dyrked,

længe vared det ej, førend min Musa fik Ry.

Da jeg for første Gang min Ungdoms Digtninge læste
offentligt, var mit Skæg næppe nok raget endnu.

Hun, som jeg skænked et Navn, der ej var hendes: Corinna
— Navnet der fløj over Rom — havde bevæget mit Sind.

Mangt og meget jeg skrev, men alt hvad ringe mig tyktes
Selv jeg til Flammerne gav, at de det lutred for Fejl.

Dengang, og da jeg flygted, paa Baalet kasted jeg Værker,
Som vel bedre var værd, hadsk mod min Digtning og Kunst.

Blødt, og usaarligt ej, naar Cupidos Vaaben det ramte,
var mit Hjærte, som let lod sig bevæge til Glød.

Skønt dog slig jeg var skabt, og den mindste Flamme mig
tændte,

ingensinde mit Navn Bytte for Sladderer blev.

Mens jeg var næsten en Dreng, blev en lidet værdig og
nyttig

Mage mig givet, som snart atter min Arne forlod.

Hun af en Hustru fulgtes, der vel ej ramtes af Dadel,
men som længe dog ej var for mit Leje bestemt.

Helt til de seneste Aar min sidste Hustru mig fulgte,
bar sin Skæbne som Viv for den landflygtige Mand.

Tvende Gange min Datter til Bedstefader mig gjorde,
ej dog besvangret af een Husbond, hvor ung hun end var.

Alt sine Dages Tal min gamle Fa'r havde fuldbragt,
dengang af Lustrer ni føjet han havde til ni.

Og jeg begræd ham, som han over mig, var jeg død,
havde sørget.

Snarlig den sidste Pligt viste min Moder jeg og.

Lykkelige de var, og i rette Stund blev de jordet,
de, som begge drog bort, før jeg af Straffen blev ramt.
Held ogsaa mig, at ej jeg blev ramt, mens de var i Live,
og at aldrig for mig Kummer og Smerte de bar.
Hvis — foruden et Navn — dog noget levnes de Døde,
og fra det stablede Baal Skyggerne luftige fly'r;
og hvis Rygtet om mig Eder naar, I fædrene Skygger;
hvis for den Stygiske Ret stævnes hvad jeg har forbrudt:
vid da, og tro mig forvist — hvor kunde vel Eder jeg
skuffe? —

at en Forvildelse, ej Brøde var Skyld i min Flugt.
Det er for Skyggerne nok. Til Eder, som ønsker at kende,
hvad mig i Livet er hændt, nu jeg mig vender paany.

Alt var forbi min Blomstringens Tid og graanet mit Hoved,
i mine Lokker fra før blanded sig Alderens Hvidt,
og den sejrende Hest, med Pisas Oljegren smykket,
havde, fra jeg blev født, ti Gange vundet sin Pris,
da i sin Harmes Cæsar Tomiterne bød mig at gæste,
som det Euxinske Havs Kyst imod Venstre bebor.
Aarsagen til mit Fald, kun alt for kendt af Alverden,
med mine Ord ej aabenbare jeg bør.

Hvi skal om Tjenernes Svig og Ondskab jeg tale?
Meget der hændte, som ej blegner mod selve min Flugt.
Stolt forsmaaet min Aand at segne for Ulykkens Byrde,
og ved sin egen Kraft uovervundet den stod.

Glemmende alt hvad jeg var og mit Liv, der fredelig
henrandt,

greb jeg — som Tiden det bød — Vaaben med uvante
Haand,

og mellem Polerne selv saa mange Stjerner ej glimter,
som til Havs og til Lands jeg har af Prøvelser lidt.

Endelig naaede jeg, flakkende vidt, den Kyst, hvor Sar-
maters

koggerbærende Folk færdes med Geter i Flok.

Skønt jeg er ombrust her af Larmen fra Naboers Vaaben,
lindrer jeg dog bedst Dagenes Kummer ved Digt.

Og skønt ingen der er, som laaner Øre til Sangen,
faar jeg paa den Vis dog Bugt med den trægsomme Dag.
Derfor, naar end jeg er til, og trodser de møjsomme
Trængsler,

og naar mit triste Liv ej har med Lede mig fyldt,
takker, min Musa, jeg dig. Du Trøst og Lindring mig
skænker,

du mine Sorgers Ro, Lægedom du for mit Blod.

Du er min Fører og Fælle, som bort fra Ister mig fjerner,
og paa Helikon selv skænker du, Musa, mig Ly.

Du mig i Live gav den sjældne Lod, som af Ryet
ellers de Døde kun skænkes: et ophøjet Navn.

Aldrig heller det Nid, som Nuets Gerning fortærer,
her af de Værker, jeg skrev, fældet blot eet med sin Tand.

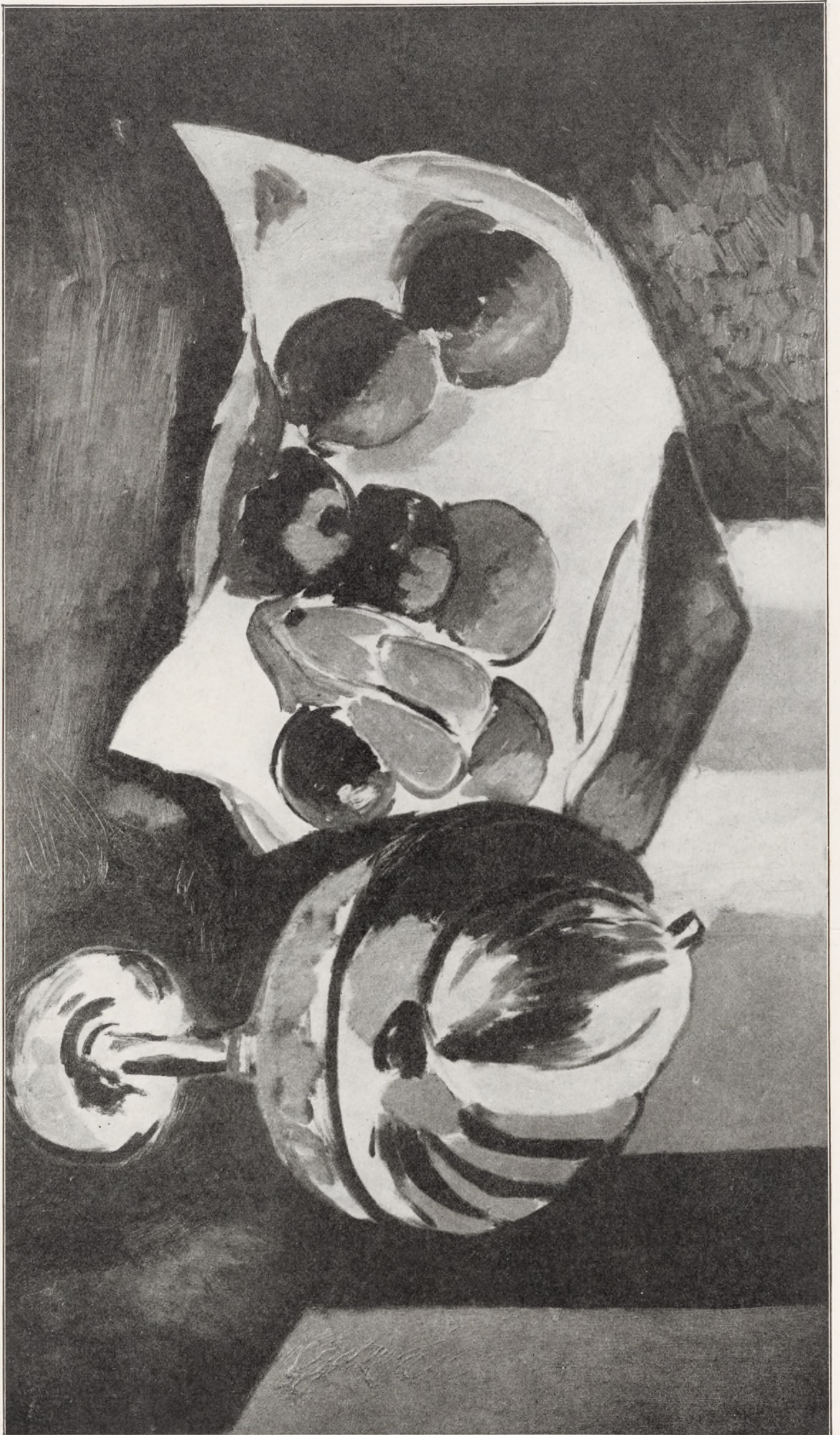
Store Digtere vel i vort Aarhundred har levet,
ikke blandt deres dog glemme vil Fama mit Navn.

Og skønt ringe jeg regner mig selv mod mange, jeg nævnes
dog deres Lige. Vidt kendes i Verden mit Værk.

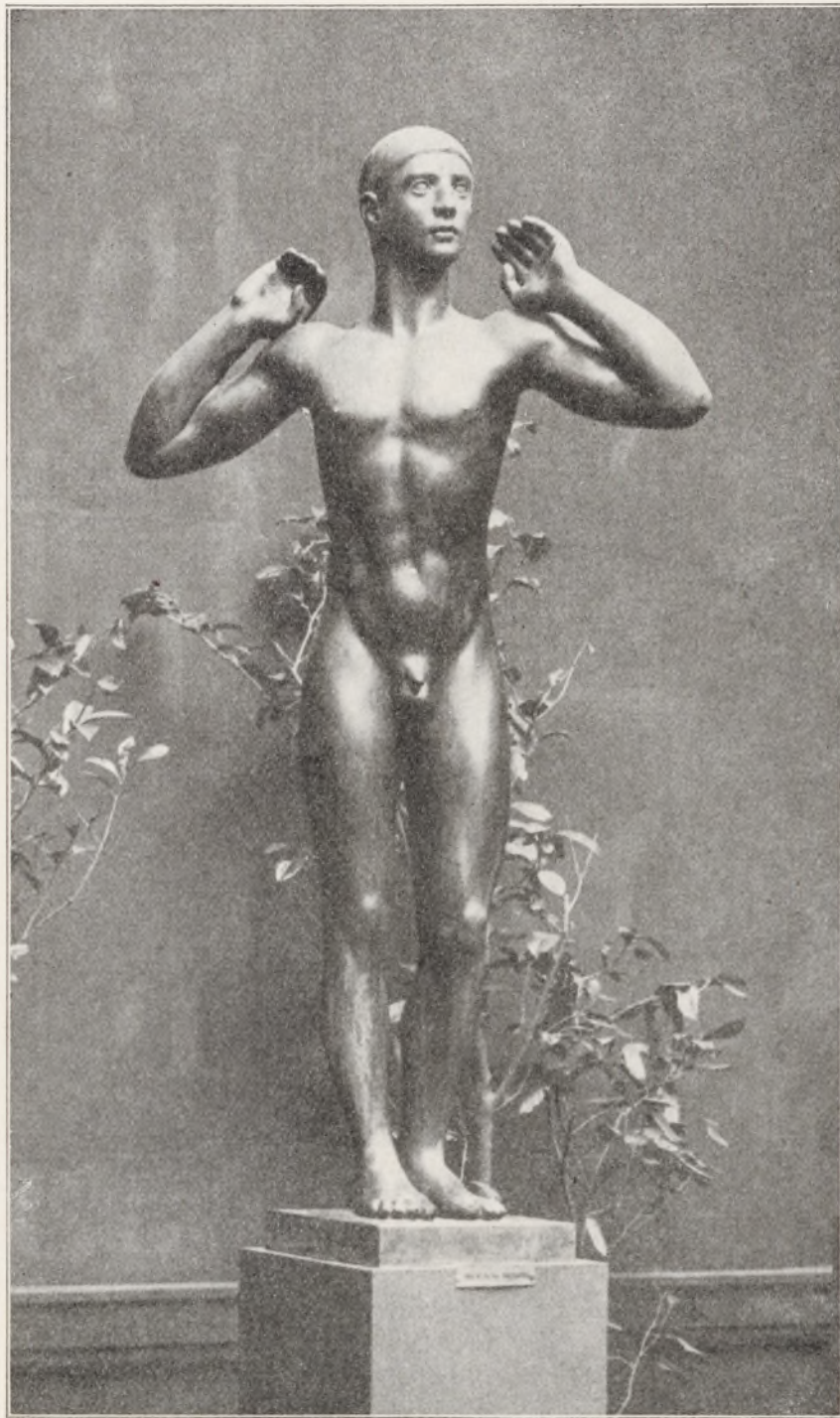
Derfor, hvis Digterens Ord en Funke rummer af Sandsagn:
bliver jeg, Jord, ej din, straks, naar mit Ligbaal er tændt.

Vandt jeg nu dette mit Ry ved Gunst eller gennem min
Digtning,

bringer jeg rettelig dig, venlige Læser, min Tak.

AKADEMIET. — Der forestaar Forandringer ved Akademiet, tilsyneladende gennemgribende: samtlige tre Professorer i Malerkunst skal afløses af nye, derefter skal en stor Kommission drøfte Akademiets Forhold fra Grunden af. Offentligheden idetmindste vil sikkert blive tilfreds: »yngre« vil under alle Omstændigheder afløse »ældre«, selv Akademi eleverne synes at være spurgt, og i Kommissionen vil Rigsdagsmænd drøfte Kunstens Velfærd med Oscar Matthiesen.

Hvad der giver Sagen Interesse udover Personskiftet er, at der foreligger Lejlighed til et Systemskifte. Den Kunstform, Akademiet i en Menneskealder har doceret, har været en Slags lyrisk Impressionisme, ogsaa Hovedparten af Ansøgerne arbejde under denne Form. Som stærkere Udtryk for Tiden har der jo imidlertid for Aartier siden Verden over rejst sig en anden Bevægelse, hvis Sprog i Hovedsagen er Farvekomposition og Rum, og da der blandt Ansøgerne findes enkelte, der staa paa dette Arbejdes Grund, bliver nu Spørgsmaalet, om i Fremtiden de blandt Kunstnerungdommen, der føler og oplever i Overensstemmelse med det stærkeste i den Tid, hvori vi lever, paa Akademiet vil kunne finde Vejledning i deres Studium og Støtte for deres Oplevelseform, eller om de mest vaagne ogsaa for Eftertiden maa søge andetstedshen, fordi Akademiet gennem Udvalgene har fastholdt den lyriske Tradition. —

Efter at ovenstaaende Linjer er skrevet er Akademiets Afgørelse faldet. Professorer blev Einar Nielsen, Axel Jørgensen og Sigurd Wandel (!) Forbigaaet blev bl. a. Rostrup Boyesen. Ved en Afstemning i sin Tid blandt Eleverne om hvem de kunde ønske som Professor fik Rostrup Boyesen saa godt som alle Stemmer. Dette har Akademiet ikke taget Hensyn til. I og for sig er dette principielt ikke saa oprørende, 9 af 10 Akademi elever er altid Fæhoveder, men Talen drejer sig her om at en Mand, der har givet 10 af sine bedste Aar til et opslidende og frugtbart Arbejde i Akademiets Tjeneste er sat paa Porten. Alle vi, der har haft Rostrup Boyesen til Lærer skylder ham Tak for hvad han har lært os. Man maa sige, at naar Akademitiden for os ikke kan regnes for det rene Tidsspilde er det Boyesens Skyld — ene og alene. Han lærte os at se rigtigt og at arbejde. Vi vil haabe at Eleverne forstaar at reagere mod den begaaede Uretfærdighed saa kraftigt og vedholdende at Akademi raadet, eller hvem der har Ansvaret for det skete, indser sit Fejlgreb og bøder paa det.

NYHAVNS-ODYSSÉ

HOTELLET »Dagmar Hansen« og Caféen »Mozambique«
stod fjærnt i Horizonten om min Barndoms Odysseé
og funkede med Skiltene og dunkede Musik
og skreg i Sømandsdille til om Natten Klokker tre.

Min Odysseé var kravlende. Mit Middelhav var graat.
Charybdis var en Kælderhals, som maabed sort og trang.
Nausikaa var en Gadetøs. Men Himlen klang i blaaf
omkring Hotellet »Øresund«, hvor smaa Siréner sang.

Jeg krøb ad Fortovsfliserne som langs Phaiakers Strand,
jeg sejlede i hver Rendesten og landede i hver Gaard
og blev skældt ud af Æolos, den høje, vrede Mand
som hused alle vilde Storme i sit Skæg og Haar.

Jeg stævned ud paa Langfart, ud i Solskin og i Regn,
og spejded imod Rudeglans, mod Glasskaars-Diadem,
og forsked efter Mening i de sære Skiltes Tegn
og udstod mangen blodig Dyst med Drengen, Polyfem.

Nu ønsker jeg vemodigt som en Gaardenes Tenor
at sejle som et Barn igen i Lykkens Rendesten
og spejde efter Drømmenes famose Koh-i-noor
i Ruderne, som blinker Sol i Mozambique-Caféen.

Nu drømmer jeg vemodigt om den vrede Æolos,
som raste i en Hvirvelvind af Skæg og raat Geni,
som i sit lille Knaldhotel fik snydt det polske Ros,
men senere saa skammeligt fik Straf for Rufferi.

Nu tænker jeg vemodigt paa Hotellet »Øresund«,
paa Ø og R og E og S og U og N og D,
paa hver en sælsom Hieroglyf, hvor Tanken løb sig rund,
naar jeg var ved at stave uden Gnist af Abc.

Nu grubler jeg vemodigt over Ø'et, som for mig
faldt som en lukket Gaade i mit altfor aabne Sind;
thi Ø'et lignede med sin Cirkel og sin skæve Streg
en Æbleskive gennemboret af en Strikkepind.

Nu tænker jeg vemodigt paa de mange Tæv, jeg fik,
naar jeg i barnlig Ydmyghed rak Tunge ad en Knægt,
og denne Knægt fik Hjælp af Polyfem fra »Mozambique«
og andre frække, fregnede af de Kyklopers Slægt.

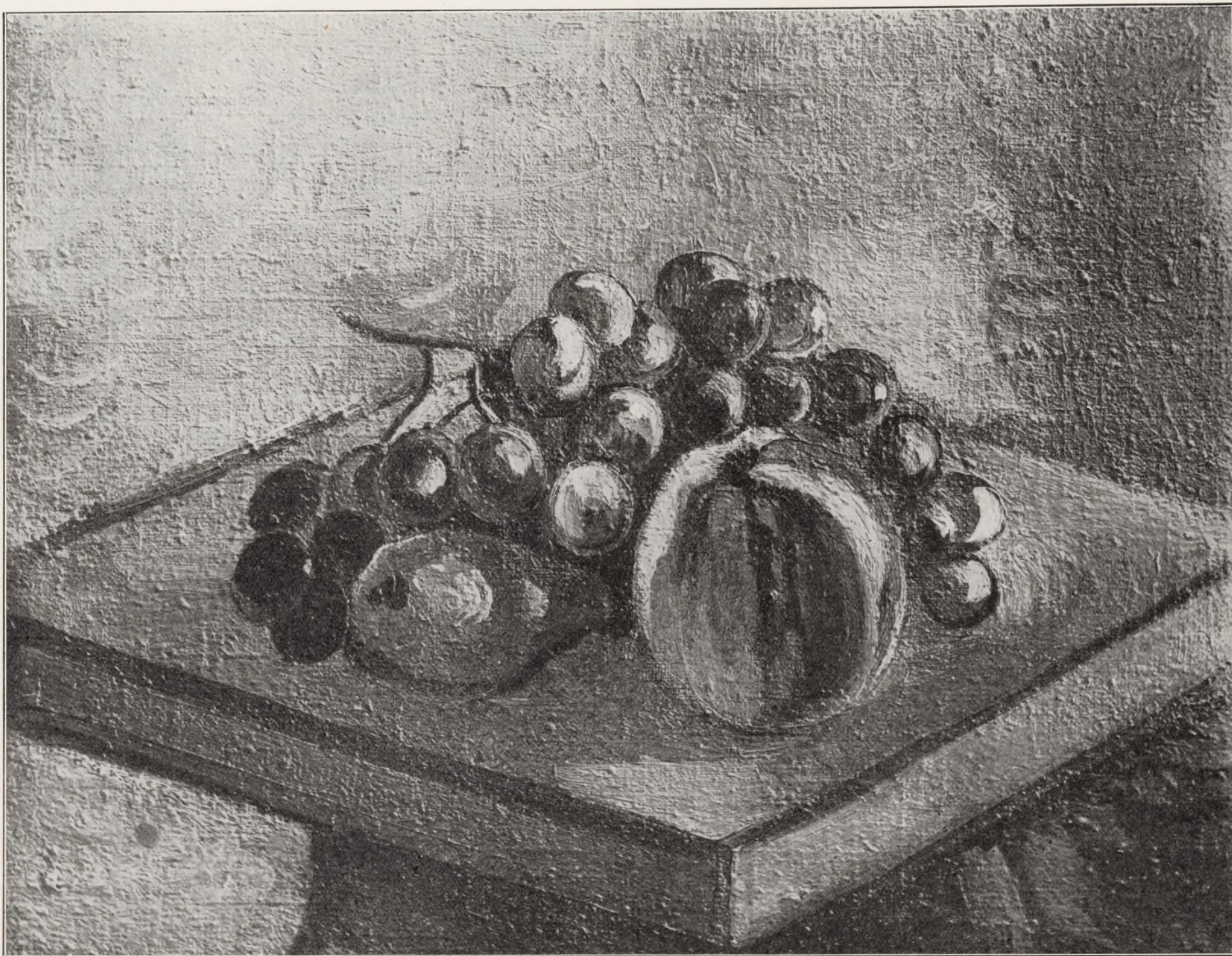
Desværre var jeg ikke en Odysseus' drevne Søn,
men værged mig med slatten Haand mod de Kyklopers Hær
og hentede mig en Skramme, saa mit Blod stod som en Røn
med Draaber som en Klase af de tunge, røde Bær.

Min Visdom, som var barneblaa og tindrende naiv,
blev hærdet gennem Tævene og stejl trods alle Klin
og slynger nu en blodig Røn med Bær af blodigt Liv
mod Himlen og mod Kunsten trods min BARNEDRØMS Ruin.

OPTEGNELSER FRA EN REJSE I ITALIEN

AF AXEL SALTO

FRA det gustent tynde Tyskland, hvor Togene trods Revolution og Borgerkrig føres planmæssigt igennem, kom vi over Frankfurt til Basel. Efter Tyskland er Sweitz paafaldende friskmalet med gode, glade Mennesker, Hjemstedet for Mælkechokolade og ædruelige Trosbekendelser; for første Gang i lange Tider saa vi igen store hvide Sølvpenge. Med Luzern begynder det rigtige Postkort-sweitz: blaa Himmel og Hornkvæg, Vierwaldstädtersøen i Solskin og Rigis sneklædte Kegel. Gennem St. Gotthard føg vi med en Snestorm ned i Italien, hvor Posletten som et blomstret Tæppe strækker sig under Piletræer og hængende Vinhaver. I Toscana bliver Landskabet bjærgfuldt; vi gør første Gang Ophold i *Firenze* og her bliver Lundstrøm syg. Foden, der hele Tiden har smertet, faar en Betændelse; han maa lade den operere og holde Sengen. Dette Uheld forøger paa en naturlig Maade hans Had til Italien. Naar om Natten Firenzes krydrede Duft af Pis og Blomster fylder Værelset og de unge Mænd

nede paa Gaden spiller Serenader og leger som Gedekid, ligger Lundstrøm under Forbandelser og venter paa Helbredelse for at komme ned og slaa ihjel. Italienerne er iøvrigt ogsaa naragtige Mennesker. De elsker Katte, Elskov og Iskager og som alle farvede smasker de. Mændene er parfumerede Lapse med brogede Veste, Armbaand og Kastratstemmer. Jeg har mens jeg malede i Rom talt paa een Gang 19 Tenorer i det samme Hus, alle sang »Cavalleria« med kælen Skabagtighed.

Visse Ejendommeligheder, som virker uvant paa nordiske Tilhørere, synes at udmærke italiensk Opera. I Rom overværede vi en Opførelse af *Tosca*. Hvergang Kunstmaleren kom til et Bravursted glemte han Rollens Fordring til Ageren, stillede sig op frontalt mod Publikum, let skrævende og med bøjede Knæ. I denne Stilling, der vel beforder Tonedannelsen, sang han sit Nummer, tog Bifald og gav paa staaende Fod *Dacapo* mens Stykket udenom gik helt i Staa. Ved en anden Lejlighed døde

Mimi to Gange itræk yderst sjælfult under de Medspillendes Graad.

I visse Henseender er Italienerne talentfulde: som Tigere og som Støvlepudsere. Fodtøj synes i det hele taget at være Sydboens Forkærlighed. De sjældneste Façoner og Farver, som i Støvlepudsersens Haand kommer fuldt til sin Ret. Saa optagen er han af sin Kunst, at han, naar ingen Kunder er forhaanden, i Timevis kan sidde og smuksere en Selvejersstøvle han holder gemt i sin Kasse. Som Krigere er Italienerne tapre og de vilde uden Tvivl have udrettet store Ting i Krigen hvis det ikke havde været saadan et forbandet Vejr. Ihukommende Frelserens Forkærlighed for de Fattige og Ringe beholder Kirken Jord og Rigdom med dens Fristelser for sig selv, til Gengæld lærer Præsterne Latin og arbejder for Sjælenes Frelse.

Tiden er gaaet sporeløst hen over Firenze. Den er med sine strittende Taarne og sin Condottierestemning endnu Medicæernes Firenze. Byen omkring Signoriapladsen og Ponte Vecchio har en Brolægning som Dante vilde have genkendt. Desværre frembyder selve Pladsen foran Palazzo Vecchio en plat Virkning paa Grund af Misforholdet mellem Arkitektur og Skulptur. De senere tilføjede Bolognas Springvand, Michelangelos David, Bandinellis Hercules og Cacus er alle ude af et naturligt Forhold. Især Springvandet er paafaldende uheldigt anbragt. De to naive Marmorfigurer med Broncefigenbladet ved Indgangen til Paladset og Rytterstatuen af Cosimo den 1ste, vilde alene gøre en langt skønnere Virkning. Selve Musæerne er efter Krigen omordnede saa Arbejderne af den samme Kunstner er samlet overskueligt paa eet Sted. Saaledes er alle Beato Angelicos Billeder samlet i St. Marco, Donatellos og della Robbia'ernes Ting i Bargello'en, Michelangelos Slaver fra Bobolihaven og David i Akademiet, Botticelli i Ufficerne og Tizian i Pitti.

I Renaissance arbejdede Kunst og Haandværk sammen og frembragte de fortrinlige Resultater. Kunstneren lod sig ikke anfægte som nu, hvor han nødvendigvis maa være paa Højde med Kubisme og Motorcykler og hvor Kunstneren foruroliges ved Tidens naturlige tekniske Fremskridt. Derved fik hans Arbejde den sikkert gennemarbejdede Form, der mere end de aandelige Fortrin har bevaret dets Værdi gennem Tiderne. Selvom professionel Dygtighed ofte i italiensk Kunst dækker over stor Kedsomhed, er det dog denne formelle Indlevelse i Stoffet der gør, at vi nu kan glædes saa heftigt og saa ofte over Renaissancearbejder.

Della Robbia'erne modellerede og malede Frugtguirlander af Citroner, Ærter, Blomster, Pinjekogler, Agurker, Æbler, Pærer, Vindruer og Løvværk i glaceret Lertøj omkring deres Madonnaer med skarp naturalistisk Karakteristik. De udførte ogsaa i Keramik plastiske Landskaber af stor Virkning, malede grønne, blaagraa og violette. Det er som om Kunstnerne i disse Landskaber ser paa Naturen med friske, mere indtrængende Øjne end ellers, fordi de her i dette Materiale for første Gang skal skabe en kunstnerisk Landskabsvirkning. Ogsaa i Broncestøbning var Renaissanceens Italienerne fremragende (Baptisteriets Broncedøre), men hvad der dog mest fængslede mig af glimrende Haandværk var to Marmorborde med Mosaik i Pitti. Bordene er 1 × 2 Meter. Pladerne, der hviler paa fire firkantede, forgyldte Ben, op af hvilke der slynger sig Guirlander af forgyldte og forsøvede Muslingeskaller og

Koraller i alle Karakterer af Guldpaalægning, er af ægyptisk Porfyr, brunviolet og fint hvidspættet som en Sandbund; heri er indlagt med Calcédon og andre haarde Stenarter en Rigdom af Østers, Muslinger, Snegle, Perler, røde og hvide Koraller strøet skødesløst henover Pladen. Langs Kanten løber en à la Grec Bort af lapis lazuli. Disse Arbejder er saa fint udført, saa rige i Tegning og Form gennem Lys og Skygge, at man i Timevis kan blive staaende og undre sig. Muslingeskallerne er saa indtrængende gengivet efter Naturen, at ikke alene Tegningen er fuldendt gennemført, men ogsaa Lysets Spil henover Krumningerne og Overgangen fra kolde til varme Farver. Leonardo kan i sine tegnede Portræter, i sin Udformning af Øjeovaler, Næsefløje og Mundvige minde om disse Snegle. Virkningen at Tingene ligger paa Bordpladen er ved de indlagte Skygger saa levende, at man lader Haanden glide hen over den glatte, slebne Plade for at støde til dem. — Mens Evnen til at frembringe Kunst helt er uddød i Italien, har det udmærkede Haandværk holdt sig til nu som Nationens fineste Evne. I Frescoteknik, Mosaik- og Marmorarbejde er Italienerne uovertrufne, men Udviklingen har ikke banet nye Veje. De barokke Flodguder, Michelangelos og Rafaels Figurer er endnu de Forbilleder der skablonmæssigt efterlignes i svag og udtyndet Gentagelse.

Castagnos Fresker i St. Apollonia gjorde stærkt Indtryk paa mig, fordi jeg, der ikke har set dem før, ikke ventede at finde noget betydningsfuldt. Paa den Maade fik Billederne en egen personlig Værd for mig. Man tillægger ofte Ting maaske overdreven Værdi, naar man erkender gode Sider ved dem man tidligere har overset. Man ender med at gøre sig identisk med Tingen i sin Iver efter at fastslaa sit Fund. Castagno minder om Poul Christiansen; det samme kraftfulde Bondefysiognomi, den samme faste, noget træede Formgivning. De savner den rige artistiske Bevægelighed, men i begges Arbejde er Formen fuld og stærk. De unge Kunstnere hjemme kan lære meget af Poul Christiansen.

Saaledes bør en Dekoration være: et enkelt kraftfuldt Billede — som Nadverbilledet i St. Apollonias Refektorium — eller en enkelt gennemført Billedrække hvorom Tilskueren kan koncentrere sin Andagt eller sin Billedtørst. Rafael udsmykker Vatikanet som man forer en Æske med Tapetpapir. Vægge, Pilastrer, Buer, Loft og Gulv, altsammen er overbroderet med Dekoration; intet Sted den tomme Vægflade, der virker ved sin Ro mod Billederne, giver dem Spillerum og som netop præciserer Væggen som Flade der danner Rum. Dette forstod derimod den antike Malerkunst. Hos Pompejanerne var Væggens Dekoration de rødmalede Felter; det paasatte naturalistiske Genrebillede eller dekorative nature morte tjener kun til at mildne Virkningen og gøre den rig. Noget andet er at disse Billeder er saa glimrende Malerkunst. Højrenaissance lader det dekorativt illusionistiske Maleri brede sig og borttage Karakteren af Vægflade. Man staar i Vatikanets Stanzer som paa en Mark med Udsigt til alle Sider, midt i et forrygende Spektakel. —

Det største Firenze ejer er Michelangelos Gravmæle over de unge Medicifyrster i Kirken St. Lorenzo. Skønt man kender disse Figurer saa godt, er det ligesom man ser dem her for første Gang, en saadan Forskel gør Anbringelsen og Stoffet. I Stedet for Gibs er traadt det gule Marmor, der

ved sin Klarhed lader Lyset trænge langt ind i Figurerne. Dette gør dem lette og levende. Lyset fra oven gør Grupperne mere samlede, det store Rum gør at de virker mindre og overskuelige i eet Blik.

Er Firenze den slanke Pige med Pagehaaret, maa Rom være Matronen. I Firenze er den kloge Renaissancearkitektur forvitret i fine Farver. I Rom er alle de humørfulde Barokhuse malet brune og gule. Flotte Flodguder med drejede Ben og Flagreskæg tryller Vand op af Brostenene alle vegne. Vi glædede os over Kommunalbestyrelsens Flothed og Sans for det festlige, indtil vi hørte, at det var de gamle romerske Vandledninger der endnu førte Vandet til Byen fra Bjærgene. Af samme Grund kendte man heller intet til Vandskat. —

Rom er en lystig By, Folk skriger, synger, tigger, handler, mens de fornemme Romerinder med brede ovale Ansigter, lille fyldig Mund og den strenge Caméprofil, vifter sig paa Balkonerne. Den 16. Maj var vi til Jeanne d'Arcs Kanonisation i Peterskirken, der til Lejligheden var betrukket med rødt Fløjl indvendig. Hele det romerske Folk overværede dette historiske Skuespil. Pavens Hellebardister i Rustning og Hjælm med orange og violet stribet Tøj — Dragten komponeret af Michelangelo — søgte at holde Orden paa det ellevilde og barnlige Folk. Præster snød sig ind paa bedre Pladser ved at springe over Snorene, mens forvaagede og enfoldige Pilgrimme der var kommen sammen fra hele den katolske Verden og i tusindvis havde sovet under aaben Himmel paa Kirkens brede Trapper blev skubbet tilside. Først i Processionen kom syngende Skarer af skæggede Munke med Fistelstemmer, efterhaanden Gejstlige af stigende Rang, Præster, Ærkebisper, Kardinaler og sidst Paven, helt klædt i Guld og hvidt, paa Tronstol op over Mængden med flagrende Baldakintag og Strudsfjersvifter, under gjaldende Trompestød som en Negerkonge. Scenen spiller i det 16de Aarhundrede. Saaledes har Alexander den VI, den store Hedning gjort sin Entré. Damerne græder og vifter med Lommetørklæder, alle maser paa for at se; det er et ubeskriveligt Røre. —

Det er paafaldende hvor lidt Malerkunst man ser i Rom, naar man tænker paa f. Eks. Toscanas eller Venedigs Mængder af udmærkede Ting; der er Guido Reni og Salvator Rosa, som ganske vist endnu paa H. C. Andersens Tid sidestilledes Rafael, men saa er der Vatikanet, som en Verden for sig; den Blanding af det sublimeste og det tarveligste. Af Rafaels Stanzer forekom mig bedst »Skolen i Athen« og Heliodorbilledet. Baggrunden og højre Side af denne Freske er vel det bedste Maleri Rafael har lavet. Det er stærkt og klangfuldt, i Form og i Farve. Billedets Bevægelse gaar i Stykker da Gruppen tilvenstre ikke griber ind i Kompositionen. Loftet i Heliodorsalen af Peruzzi er et udmærket smukt Arbejde; Kompositionerne og de enkelte Figurer har en Vælde og Flugt, der synes inspireret af Michelangelo. Det samme lykkelige Dekorationstalent og indsmigrende, lidt sødladne Kolorit der udmærker Skolen i Athen finder man i »Galatheas Triumf« i Villa Farnesina. Dette Billede skæmmes dog af grimme Omgivelser og sin svage Afslutning paa de to Sider. Det er ligesom Billedet ikke faar Plads til at udfolde sig i Bredden. Kompositionen er ellers overordentlig fin og afvejet. Indtagende er Rafael i Loggia'en, der er en virkelig aandfuld Efterligning af Antiken.

Hans Behandling af Frugt og Løv kommer paa Højde med Ghibertis Broncefriser paa Baptisteriets Dør i Firenze. Af de smaa bibelske Malerier paa Loggia'ens Loft husker jeg bedst »Isak, Rebekka og Abimelek«, men dette lille Billede, der knapt er en Alen i Kvadrat, staar mærkværdig nok stærkere i min Hukommelse end alle Vatikanets Stanzer. Det er malet gult i gult med en straalende grøn Sol. Modsætningen mellem det mægtige Solskin og det forborgne, heftigt bevægne Elskovspar er pragtfuldt tænkt og i Farven som af en Kunstner i det 20de Aarhundrede. — Det sixtinske Kapel er det største Malerkunst vi endnu har set, især Dommedagsbilledet paa Endevæggen, der er malet i blaat og okker. Denne Kunst er i Slægt med Kolossæum og Cæsarerens Palads. Man er som bedøvet under det geniale Tordenvejr.

Af Skulptur findes i Rom en overvældende Mængde og alle Stilarter, fra haarde ægyptiske Monolither og guldpatinerede, romerske Broncedyr til Berninis bollede Panoptikonkunst og Viktor Emanuel Monumentets skinnende Carraramarmor. Den her gengivne græske Original findes i Termemusæet. Figuren er legemstor og af elfenbengult Marmor. Den fine Spiralbevægelse kan paa Fotografiet følges fra den højre Fod gennem venstre Ben og fortsættende sig gennem højre Arm. Formen er levende og rig, Figuren er som bygget op af Kugler. Denne Venus staar for mig som Mønstret paa hvordan god Skulptur skal være. Af romerske Arbejder mindes jeg især de to Dioskurer paa Kapitol og Flodguden Marforio.

Er begyndt at arbejde paa nogle store Frugtopstillinger og et Landskab fra Forum, som jeg har tegnet og studeret paa Stedet. Det er underligt efter lang Tids Forløb igen at begynde paa Arbejdet. Baade Haanden og Opfattelsen maa trænes op igen fra Grunden. De mange nye Indtryk forvirrer ogsaa. Naturen kan jo med Rette betragtes paa mange Maader, og har man ikke bestemte Farvesammensætninger og præcise Form- og Kompositionsforestillinger i Hovedet, kan man lige saa godt male som Delacroix, som Købke, eller hvorfor ikke være Impressionist — en ligegyldig Temperamentssag. Først efter lang Tids Arbejde faar man sig malet op. Staffeliets staar paa en Altan mellem Skildpadder, Marsvin og Kaniner. Det er blikstille. Flaget paa Enkedronningens Palæ hænger dødt ned langs Stangen. Man venter Revolution i Morgen. Alle er irriterede paa Grund af Varmen der er 10 Grader over det normale. Der bliver daglig skudt Folk paa Gaden og beredne Bersagliere afpatrouillerer Byen. —

Roms Omegn er rig og afvekslende. Først Kampagnen med sine bølgede Valmuemarken og sine Aquadukter, Poussins klassiske Landskab, hvor de langhornede Okser gaar hjem i Solnedgangen. Længere ude Albanerbjærgenes første vinklædte Skraaninger, Smaabyerne Marino, Frascati, Castel Gandolfo ved Albanersøen, Albano, Ariccio og Genzano, hvis Gader alle som en Stjerne skyder sig ud fra Vinløvssøjlen paa Torvet. Her ligger Nemisøen, Minervas grønne Spejl, dybt nede mellem grønne Skraaninger og Trattoriets murstensrøde Loggia spejler sig midt i alt det Grønne. — Ud ad Via Appia antica kører vi forbi Drususbuens, der endnu bærer Spor af Vandledningerne til Caracallas Bade. Længere ude Callixtus' Katacomber hvor Trappistmunke fortæller om den hellige Cæcilies blodige Martyrdød, naar de ikke sælger Chocolate og Likør til Turister. Helt ude ved Cæcilia Metellas Grav er der en vid Udsigt over hele Kampagnen og

Bjærgene i det fjerne. Mod Syd ser vi over mod den forladte Aventinerhøj, og i Retning af Sabinerbjærgene ligger Hadrians Villa med Cypresser og skyggefulde Lunde. Herfra gik vi en Dag ad de kridhvide, solhede Stier op mellem støvede Olivenlunde til Tivoli. I Villa d'Estes øde Pragtværelser havde d'Annuncio med vældig Haand tegnet sit Navn henover Apollons Bryst. Nede i de kølige Kløfter ved Vandfaldene trak et Uvejr op over Eggen. Himlen blev blåsort, saa Trætoppene stod helt lysende. I trykkende Mørke under ustandselige Lyn fandt vi øverst paa Højderne op til Sibylletemplet, hvorigennem Tordenen tordnede saa de fine korintiske Søjler paa det lille Rundtempel rystede. Hen ad Aften, under Tilbagekørslen til Rom, brød Solen igennem Uvejret og hele den udstrakte Kampagne laa frisk og gul, badet i Regnbuer.

Efter det duftende Firenze og efter Rom, den hede, kirkegale By, slog den salte Havluft os svalende imøde i Neapel. Her fandt endelig Lundstrøm den rette Tingeltangelstemning. Byen modtager os i fuld Fart 2den Pinsedag. Paa et Hjørne vælter Vognen en lille puklet Dreng, der sidder og øver sig i at spille »terre«, og paa Corsoen kommer vi ind i Festoptoget: lange Rækker af Blomstervogne med svajende Fasanfjer og brogede Baand ramler i Galop ned ad den stejle Gade under Skraal og Fest. De er rent tossede til at køre i Neapel. Her er den naturlige Forklaring paa de mange puklede, vanskabte, halte og enbenede Mennesker, Byen vrimler med. — Neapel ligger i Terrasser, langs den krumme Golf, med Capri langt ude som Cirkelbuens fjerne Centrum. Paa den blaa Bugt sejler Baadene med trekantede Latinersejl, tilvenstre rager det tynde, rødmaledede Fyrtaarn op som en Fallos. Mændene sælger Koraller og Konkyljer; interesserede Kunder kan ogsaa købe spøgefulde pompejanske Fotografier, som den suspekterede Købmand haler op af Baglommen. Kamma vænner sig snart til den ledsagende Mimik og trækker sig tilbage mens Herrerne handler. Drengene dykker i Vandet efter Pengestykker og Smaapigerne danser til Tamburin, mens Vesuvs klassiske Røgpilje staar stille i Luften paa Bagtæppet. Det er en hel Ballet. Italieneren kan selv se det, og nyder det.

Hver Morgen gaar vi i Vandet paa den anden Side Havnen blandt Søpindsvinsfiskerne. Ved Siden af ligger Varietéen Eldorado-Lucia med sit Beværtningshave-Udstyr. Hvor Florentinerne har en Broncedør af Ghiberti eller en hellig Georg af Donatello anbringer Neapolitaneren Fontæner med Stuknymfer blandt violette Porcelænsiris og lyserøde Kattedødder. Det var en hel Sorg at skulle forlade den feste og priapiske By.

Pompeji naar man fra Neapel gennem Neriehave og blomstrende Klematis, det yndige Kampanien.

I Neapel havde vi faaet Tilladelse til at se Pompejis nye Udgravninger. Man arbejder paa Via del Abondanzas Forlængelse ud til Amfiteatret og allerede er pragtfulde og betydningsfulde Ting fremdragne, bl. a. Gladiatorernes Gymnastiksal, Varmtvandsbadene, hvor Ejerens Børn har ridset Tegninger hen over Dekorationerne, Tricliniet med de legemstore Elefanter paa rød Bund og de overdækkede Kældere med de mange grinende Døde. For første Gang har man fundet toetages Huse med Balkoner. Desuden er bragt for Dagens Lys en Stukfabrik med Lager af Raamaterialer og nogle Soveværelser med hvælvet Loft, der har Fremstilling i malet Stukrelief af Kampene omkring Troja. Først naar

hele Forbindelsen mellem den allerede udgravede Bydel og Amfiteatret er naaet, vil Adgangen til de nye Udgravninger blive aabnet. — Helt ude i det yderste Arbejdsfelt fjerner Folk, der alle er specielt oplærte til dette Arbejde, Asken og Pimpstenen i flettede Kurve og kører den bort paa Tipvogne. De fundne Stumper af Malerier og Stukkatur pilles tilside og efterhaanden kan man sætte sammen, ligesom med et Puslespil, et helt Billede. Disse Stykker bliver muret fast paa en kunstig Væg og opsatte paa den Mur, ved hvilken de er fundne. Samme Dag vi var derude havde Arbejderne afdækket nogle Billeder, der forestillede Hercules' tolv Arbejder.

Under Opholdet i Pompeji besteg vi Vesuv. Vi red fra Torre del Annunziata, Marcaronibyen, med Fører og nogle Drengene der hang bag i Halerne. Det var forresten ingen ringe Præstation disse Drengene udførte: de løb i den bagende Sol ved Siden af Hestene lige fra Bjærgets Fod til Toppen, kun med to korte Hvil. Det var 1½ Times Tur paa stejl opadstigende Vej, der dels var klippefuld, dels belagt med smaa Pimpsten der veg for Foden. Selv til Hest var Turen anstrengende. Lundstrøm havde aldrig redet før; han mente vi i Skridtgang under behagelig Spøg skulde tilbagelægge Vejen i Træernes Skygge. Ak, Skyggen holdt snart op og Samtalen ligeledes, da Modet vaagnede i de smaa Førere. De hujede og tævede Krikkerne, saa de satte i voldsom Rend. Forresten tror jeg det morede Hestene ligesaa meget som Drengene, ialfald var Sammenspillet mellem dem meget lydhørt. Til al Held rejste Cowboy'en sig i Lundstrøm, han klamrede sig fortvivlet fast og var en Helt. Efterhaanden vi kom Toppen nærmere blev Luften kølig. Udsigten er smuk deroppe fra; man kan, ligesom fra Flyvemaskine, se ned paa Bunden af den grønne Golf hvor Skyerne kommer og forsvinder. Skove og Byer ligger spredt i Solskinnet, og de størknede Lavastrømme tegner sig imellem dem som sorte Slangar. Helt oppe paa Toppen er Udsigten sløret af Taager, der altid lejrer sig om Toppen; der er koldt, og kvælende Svovldampe staar for Brystet. Vi steg et Stykke fra Kraterenden ned i Krateret, en ikke ufarlig Tur, da Pimpstenen skrider nedad og vanskeliggør Tilbagevejen. Selve Kraterbunden er en tykflydende, bevægelig Masse der spiller uhyggeligt i metalliske Farver. Damp trænger op gennem Laget med en fusende Lyd som kogende Grød. Smaa kegleformede Bikraterer rager op af Lavasøen og udsender under tordnende Spektakel Sten og Ild. Det er Nedgangen til selve Helvede; vi drak en Flaske Lacryma for at hæve Humøret. — Nedstigningen skete i Galop under flittig Besøg i Kroerne undervejs. Vi svingede rutineret ind i Torre del Annunziata og fik rystet af os Erindringer om Vulkanens kolde og giftige Aande!

Disse Linier er nedskrevet i en Have paa Capri under Citrontræer, der dufter syrligt af Frugt. En tung Varmedis hviler over Øen, der i to Maaneder ikke har faaet Regn. Cisternerne er tomme og Vinrankerne uden Saft. De Fromme har nu grebet ind med en Procession. Karlene bærer en Sølvhelgen rundt, behængt med grønne Glasdruer. Musikorpset af Barberer og Skræddere spiller af fuld Hals, og de mindste og yndigste Smaabørn gaar foran i Engledragter. Dette maa da røre Regnens Gud. I Aften vil Raketter fra Bjærgene rundt omkring sende Ildregn ned over det tørstige og ufortrødne Folk, mens de stiger og stiger . . .

DANSKE TROUBADOURER
POÉTISKE ERINDRINGER FRA PARIS

TIL EN MALER

Rue de L'Université. Sommeren 20.

O, aldrig, Erindringens Have,
du skabte saa skøn en Buket
som den, du har skænket til Ære
for det, der blir evigt begrædt.
O, aldrig, du Tingenes Moder,
der føder en Morgen af Fryd,
skabte du Dage saa skønne som de,
der lever i Morgenens Lyd.

Mér dybt end i noget Odéon
der er til mit Hjertes Musik
ved dette melodiske Minde,
som mildt gennem Morgenens gik.
De betlende, smaa Musikanters
bebjældede, bejlende Larm,
de gøglende Gadesælgeres Sang,
der kom til min Vindueskarm.

O, Klinkernes ældede Klage
og Konernes kærlige Spil
spurgte mit vaagnende Hjerte,
hvad Taarer og Armod er til?
Glashandlerens klirrende Rigdom
af Ruder, han bar paa sin Ryg,
ringled som Æventyr-Klokkers Spil . . .
skønt Karlen var krøblinge-styg.

Fuldendt blev Morgenens første
og fine, fortryllende Færd —,
med skælvende Genskins-Skaaler
af Solens forelskede Skær —.
Den skønne, parisiske Hebe
stod, paa Hefaistos' Bud,
og skænkede Solskins-Skattene
som Vin over Verden ud.

Og paa »Ministère de Marine«,
i den idylliske Dag
flammede Morgenens Farver
trofast i Frankrigs Flag . . .
Vilde du, Tricolore,
vinke med farvede Sejl
ned til det blinkende Betler-Glar,
en Spillemands dybe Spejl . . . ?

Dér, hvor de hellige Fædres
Gade, »Rue des saintes péres«,
mødes med Seinens Vande,
hver Morgen vi mødte Voltaire . . .
Et Tog af antike Butikker,
der blussed af Fløjlets Ild,
Rococoens yppige Haver —,
hvor Vejen beruset løb vild . . .

Vicomternes dragne Kaarder
var løftet i ædel Duel —
mod en keramisk Madonna,
der keded sig selv ihjel . . .
i Klinkerens bugnende Vindu
af Død og forstenet Drøm,
hvor revnede Hoffers Helte gik
blandt Kjølens forstenede Strøm . . .

O, Menuetternes Mester,
Mozart, dér stod dit Spinnet
saa stille som havde dets Streng
stedt i Forglemmelse grædt . . .
Dér tumled vort Hjertes Rondo
mod Ruden og Rudens Glans,
mod flygtende Gratiens Arme —,
og flygtende Gratiens Dans . . .

Som Mediciernes Gæster
kom vi til Louvres Gaard
og stilled de drømte Heste —,
hvor nu Gambetta staar . . .
Din herlige, danske Straahats
flossede Fløjelsbaret —
strøg du af overstrømmende Fryd
dybt for Watteau's Kabinet.

O, smilende Søer, der spejder
og spejler en Mø og en Mynde. —
Idylliske Skove, hvis Træer
er selve den kronede Ynde . . .
De levende Stier, der løber
sig vilde i søde Lunde,
hvor Elskov iblandt Galante har
Empirens Cupido-Munde.

Tigerens ædle Fortæller,
Delacroix, vi bestormer.
Løven med svulmende Lemmer
ser vi han fyrsteligt former —.
Dejlige Tænder, der flænses — !
Panthere. Purpur-Dyr.
Kampens urolige Rytme, og dog:
Et Artemis-Æventyr.

Tiepolos flotte Effekter
i flyvende Himmel-Fest
drog dig fra Jagt-Idyllen,
som Renaissancens Gæst,
til Gudernes gyldne Haller
og Kampens forklarede Ro —,
der hviler bag al den forbandede
Blæst hos Tiepolo.

O, jeg bemærked din Jakkes
solskins-forklarede Grønt . . .
Dit hellige Luvslid syntes
mig det, der var dybest skønt . . .
Det falmed end ikke i Skæret
af »Mediciernes Fester«,
hvor vi, blandt andre Fyrster —,
deltog, som sagt, som Gæster . . .

Midt i det rubensske Rige
af kalvekrydsede Svende
og bølgende Dronninge-Bryster
saa jeg dig heftigt vende
dig bort fra lukulliske Orgiers,
Festers, Effekters Ekko, —
mod en forbitret Ekstase i
Ilden hos Fader El greco.

— —
Det mørkner iblandt »Boulevard des
Italiennes« myldrende Trær.
Poccardis Pokaler lyser
af et Venêzia-Skær . . .
Og hér begynder mit Epos,
før alt jeg fik streng-taget-sagt,
at segne i et moderne Lys —,
under Montmartres Magt.
Emil Bønnelycke.

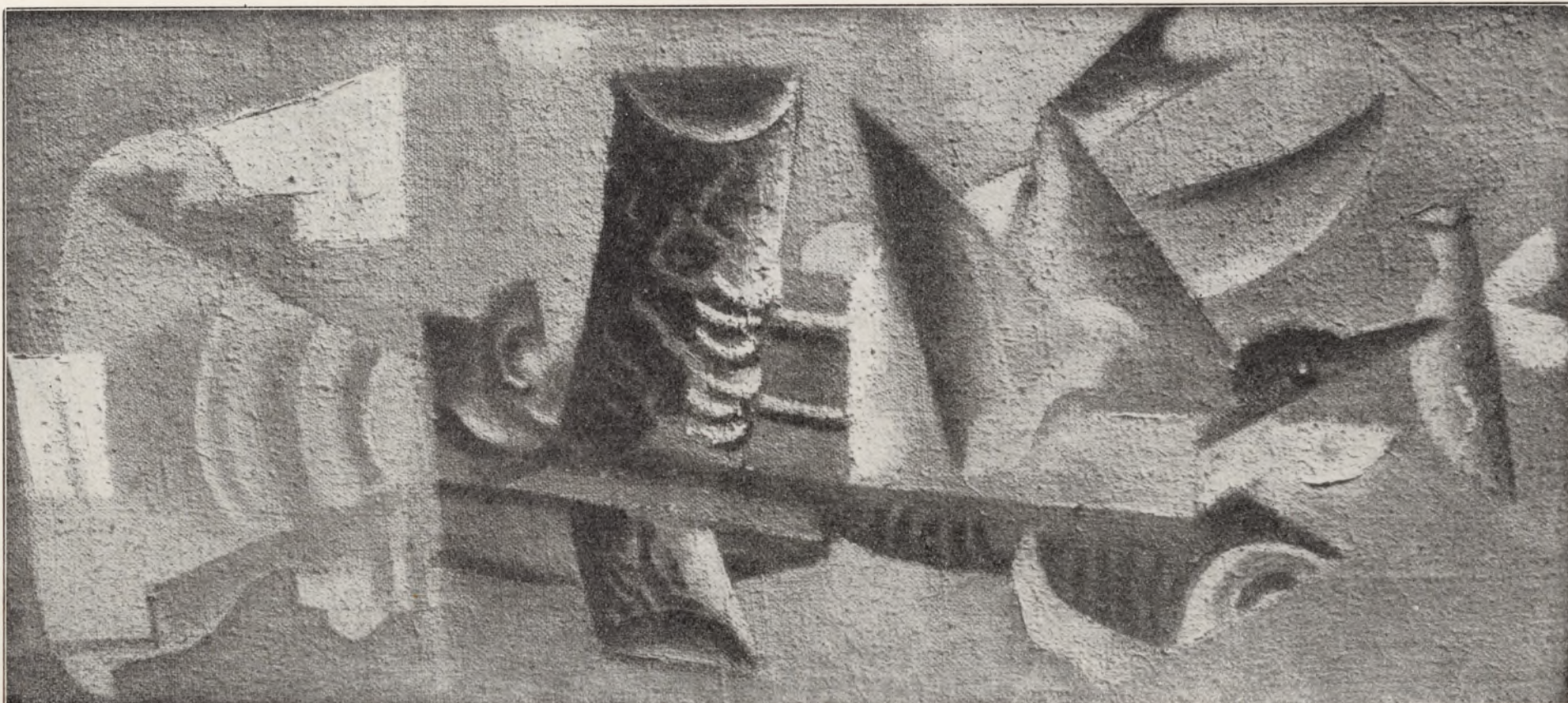
TIL ABONNENTERNE

KLINGENS GRAFISKE FORENING

MED dette Hefte afslutter Klingen som Kunstblad sin 3die og foreløbig sidste Aargang. Da Papirpriserne og Trykningsomkostningerne ikke i Øjeblikket tillader os at fortsætte Udgivelsen i samme Omfang som hidtil har Redaktionen besluttet i Stedet for aarligt at udsende en Mappe med nogle grafiske Blade, der saa til Gengæld i Format og Udstyr skulde være aneligere end Klingens sædvanlige Bilag. »Klingens grafiske Forening«, agter at udsende Farvelitografier, Raderinger og Træsnit i smukt og aneligt Udstyr og kun i et Antal der svarer til Abonnentantallet. Specielt vil den dyrke store farvelitografiske Billeder, og allerede har flere af vore betydeligste unge og yngre Kunstnere paa dette Omraade lovet Bidrag. Disse Blade, der bliver signerede af Kunstnerne, vil paa Grund af det lille Oplag hurtigt blive meget efterspurgt. »Klingens grafiske Forening« vil hvert Efteraar udsende mindst 2 anelige Arbejder. Ved første Udsendelse (Nov. 1920) vil Medlemmerne modtage 2 store Farvelitografier af *Johannes Larsen* og *Albert Naur* og en Radering af *Axel Salto*. Prisen er 20 Kr. om Aaret, der opkræves samtidig med Udsendelsen. Saafremt Abonnenter paa Klingens 3die Aargang ikke inden 20. Nov. afsiger Bladet, gaar Redaktionen ud fra, at de ønsker at fortsætte med Abonnement paa Klingens grafiske Publikationer og de omtalte Blade vil blive dem tilsendt. Denne Henvendelse beder vi indtrængende Abonnenterne følge.

Ekspeditionen er som hidtil Arkitekt Poul Henningsen, Udbygade 1, Kbhvn. N., Tlf. Nora 3232, hvortil Afsigelse af Bladet bedes sendt og hvor Indmeldelser i Foreningen modtages. Ligeledes modtager Landets Boghandlere Abonnement. Sammesteds faaes ogsaa samtlige Klingens Publikationer, saafremt de ikke er udsolgt. Redaktionens Adresse er som tidligere Maleren Axel Salto, Edv. Glæselsvej 1, Kbhn. F., Tlf. Godthaab 1870.

INDHOLD AF 3. AARGANG

(Tallene betegner Heftet).

- Borch**, O. V., Linoleumssnit 5, 5.
Buchholtz, Johannes, Digt 6—7.
Bønnelycke, Emil, „Foraar“ 5, „Atlantis“ 8, „Danske Troubadurer“ 10—12.
Cézanne, Paul, Fot. 9, „Breve fra Paul Cézanne“ 9.
Chagall, Marc, Fot. 6—7.
Christensen, Arnold, „Den æstetiske Maalestok“ 1.
D., „Vilh. Kyhn“ 2, Gustaf Wolmar“ 3—4, „Glyptotekets Vinterhave“ 8.
Dam, Johannes, „Nogle Vers af Michelagnolo Buonaroti“.
Danneskjold-Samsøe, S., „Babel“ 5, Omslagsl. 6—7, „Indhold og Form“ 6—7.
Delacroix, Eugène, Fot. 10—12.
Derain, André, Fot. 1.
Friis-Møller, Kai, „Indskrift“ 8.
G., „Emil Bønnelycke“, „Wanschers Bog om Rafael“ 1.
„Gabestokken“, 2, 3—4, 10—12.
Gelsted, Otto, „Afsluttende Bemærkninger 1, „Literaturbetragtning“ 2, „Ostwalds Farvelære“ 5, „Carl Jul. Salomonsen“ 6—7, „Leon Battista Alberti og Grundlæggelsen af den kritiske Æstetik“ 8, „Ved en Pibe Tobak“ 9.
Giersing, Harald, Fot. 3—4.
Giersing, Besse, Fot. 3—4.
Gogh, Vincent van, Tegning 6—7, „Breve fra Arles“ 6—7.
Goldschmidt, Ernst, „Theodor Philipsen“ 8.
Græsk Skulptur, 10—12.
H. P., „Professor Carl Petersen: Om Modsætninger“ 9.
Hansen, Peter, Træsnit 6—7.
Heinesen, William, „Færøiske Digte“ 1.
Henningsen, Poul, „Om Studieplanen for den moderne Kunstner“ 1, „Akademiets Nedlæggelse“ 2, „Akademiet“ 3—4, „Plads og Form“ 9, „En elementær Række- og Retningslære, anvendt paa den foreliggende Kunst“, 10—12.
Hoffmann, Kai, „Den store Armada“ 3—4.
Host, Oluf, Lit. 3—4, 3—4.
J., „Den fri Udstilling“ 8.
Jensen, Helge, Træsnit 5, 8.
Jeppesen, Knud, „Af Venskabs-Dansen“ (Musik).
Johansen, Svend, Omslagslit. 1, Lit. 8, 8, Farvelit. 9, Omslagslit. 10—12, Farvelit. 10—12, 10—12.
Kall, I. C., „Herbert Iversen“ m. Fot. 6—7.
Kant, Immanuel, „Prolegomena“ 3—4.
Kristensen, Tom, Nyhavns-Odyssé.
Kyhn, Vilh., Fot. 2.
Larsen, Johs., Rad. 1, Vignet 3—4.
Larsen, Thøger, „Stjernernes Kamp“, „Til Komponisten Grethe Sawyer“ 9.
Larsen, Karl, Lit. 6—7, 8, 10—12, 10—12.
Lundstrøm, Vilh., Omslagslit. 3—4, Farvelit. 3—4, Lit. 6—7, Omslagslit. 8, 9, Lit. 9, 9, Farvelit. 10—12, Lit. 10—12, 10—12.
M., „Degas' Udstilling“ 8.
Marc Anton, Fot. 1.
Matisse, Henri, Fot. 2, 2, 3—4, 8, „En Malers Optegnelser“, 8, Fot. 8, Fot. 10—12.
Naur, Alb., Lit. 3—4, 3—4.
Negerskulptur, 5.
Nielsen, Jais, Farvelit. 2, Lit. 10—12.
Noter, 2, 3—4, 6—7, 10—12.
Noter om Renoir, 3—4.
Nygaard, Fredrik, „To Digte“ 6—7.
Ovid, Selvbiografi. Oversat af Walt Rosenberg.
 Peruviansk Stentøj, Fot. 1.
Petersen, Carl V., „Pierre Auguste Renoir“ 3—4.
Picasso, Pablo, Fot. 10—12.
 Pompejanske Fresker, Fot. 9.
Rathsack, Svend, Fot. 10—12.
Renoir, Auguste, Fot. 3—4, 3—4.
Rousseau, Henri, Fot. 10—12.
S., „Kunstnernes Efteraarsudstilling 1, „Besse Giersing 3—4, „Islandsk Malerkunst“ 6—7.
Salto, Kamma, Fot. 10—12.
Salto, Axel, Omslagslit. 21, Lit. 5, „Om at radere“ 5, Lit. 5, Lit. 6—7, 6—7, 6—7, „Dionysosfresken i Casa suisse“ 9, Optegnelser fra en Rejse i Italien 10—12, Farvelit. 10—12, Lit. 10—12, 10—12, 10—12, 10—12, Vignet 10—12.
Seedorf, Hans Hartvig, „Mod fremmede Stjerner“ 2.
Stefánsson, Jón, Fot. 6—7.
Stæhr-Nielsen, Erik, Omslagslit. 5.
Swane, Sigurd, „Taarnene“, Overs. efter Baudelaire 5, Farvelit. 6—7.
Syberg, Frits, 2 Træsnit 9.
Thorsteinsson, Gudmundur, Fot. 6—7.
 Tobaksetikette 6—7.
Uttenreitter, Poul, „Russernes Malerkunst“ 4—4, Vignet 3—4.
Vinci, Leonardo da, „Aforismer og Sentenser“ 6—7.

NOTER

KLINGENS Udstilling. — Den 1ste Januar 1921 aabner Klingen i den frie Udstillings Lokaler en stor Udstilling der vil omfatte Malerier, Skulptur og grafisk Kunst af Svend Johansen, Karl Larsen, Vilhelm Lundstrøm og Axel Salto. Desuden vil der blive udstillet samtlige Klingens Publikationer — Mapper og Bøger — og et Udvalg af de originale grafiske Arbejder Klingen i Løbet af 3 Aar har bragt.

Til denne Udstilling vil Klingens Abonnenter og Medlemmerne af »Klingens grafiske Forening« faa tilsendt Ferniseringsindbydelse.

Til Kunstnernes Efteraarsudstilling tegner Svend Johansen, Karl Larsen, Vilhelm Lundstrøm og Axel Salto en Række Plakater der, som originale Tegninger, bliver ophængt paa Byens Plakatsøjler.

Alle arkitektur-studerendes opmærksomhed henledes paa den ny udgave af *Rudolf Eberstadt: Handbuch des Wohnungs Wesens*. Jena 1920. (Gustav Fischer). (Pris heftet, ca. 17 kr.) Der opstilles her en sammenhængende, metodisk behandling af alle by-, bygnings- og bolig-væsenets elementer, i stedet for den herskende ensidige læggen vægt paa: grundspekulationen og æstetiken. V. W.

Abonnenter paa Klingen kan faa 3die Aargang indbunden i et dertil komponeret Bind hos Bogbinder Fru Harriet Rosenberg, Willemoesgade 19, Ø.

INDEN BLADET SLUTTER finder Redaktionen Anledning til at takke Vekselerer William Gasmann og Frue, som ved deres Initiativ bragte Klingen over et kritisk Punkt.

GABESTOKKEN

HANS FRANSENS OPTRYK AF GAMLE RADERINGER. — I Pressen meddeles at Kunsthandler Hans Frandsen optrykker Raderforeningens gamle Plader, Ting af Roed og Kyhn og sligt. Lad dog de gamle Ting ligge! Det er sikkert meget pæne, sandsynligvis lidt kedelige Sager, der pynter i vore Bedsteforældres Stuer. Lad dem hænge der og blive sjældne Antikviteter, vore Amatører kan glæde sig over. Nu gøres det hele ordinært af smarte Profitjægere. Ikke engang den lille Idyl kan faa Lov til at blive staaende. — Var der ikke langt mere Grund til for Hans Frandsen og Raderforeningen at udsende Arbejder af vore dygtige og begavede, unge Kunstnere, der har Krav paa Forstaaelse af deres Samtid. Det er den gamle Historie, der aabenbart skal gentage sig til Tidernes Ende: ingen agter Talenterne naar de er unge eller den gode Kunst saalænge den er billig. Det maa være Raderforeningens Pligt at opdrage sit Klientel til en videre Forstaaelse af Kunst, og ikke dens Opgave at smigre for en tvivlsom og snæver Bourgeoisismag ved Optryk af noget gammel Ragelse. S.

Siden Klingen Nr. 9 udkom i September er udkommet Hefte 18, 19 og 20 af Architekten, deraf 19 med Litteraturfortegnelser fra Danmark, Norge, Sverrig, Finland, Tyskland og England; af danske Tidsskrifter er Havekunst nævnt 2 Gange, Meddelelser fra Haveselskabet 1 Gang, Skønvirke 4 Gange og Bygmesteren, Villaen og Forskønnelsen 1 Gang. I denne Bladfortegnelse, der synes afpasset efter Annoncørernes Aandsevner, vil Klingens Navn jo stikke lidt af og Æren er ogsaa tvivlsom i dette blodløse Selskab, men det sætter unægtelig Architekten paa Plads, at man ikke dér har opdaget, at Klingen Hefte 9 bragte et og andet om Arkitektur af Interesse. Til Gengæld gør Bygmesteren os den Ære at aftrykke det i første Hefte offentliggjorte Foredrag om Akademiet, hvorefter det har snittet den ene Ende — alt uden et Ord, uden Korrektur. — Vi gør opmærksom paa, at det ikke alene er ulovligt, men ogsaa tarveligt. Tilslut en venlig Hilsen til Dagspressen for den stupide Holdning, den har indtaget overfor Klingen, lige fra det første Hefte udsendtes.

HERMED slutter Klingens 3die Aargang. Redaktionen mener ikke at kunne forhøje Abonnementsprisen i et Forhold, der svarer til de stadig stigende Fremstillingsomkostninger, og har besluttet at lade Bladet i sin nuværende Form gaa ind. Dette gør den saa meget mere ugerne, som Interessen fra Læsernes og Kunstnernes Side er stadig voksende og Bladet i højere Grad for hver Maaned faar den faste og helt igennem ensartede Karakter, der er nødvendig, naar det med Styrke og Fysiognomi skal gøre sig gældende. At „Klingen“ har kunnet fremtræde saa glansfuldt skyldes udelukkende de Kunstnere og Forfattere, der tre Aar igennem trofast og uden noget som helst Vederlag arbejdede paa Sagens Fremme. Redaktionen kan kun yde sin simple Tak til Gengæld. Klingens Indholdsfortegnelse er en Ærestavle over de Soldater, der ikke svigtede Appellen. Eftertiden vil vide at vurdere denne Indsats.

